

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

DIŞİŞLERİ KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

8'inci Toplantı

4 Nisan 2018 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- AÇIKLAMALAR

1.- Komisyon Başkanı Volkan Bozkır'ın, Komisyonun bugünkü gündemine ve Komisyonun yakın dönemde yapacağı faaliyetlere ilişkin açıklaması

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tayland Krallığı Hükümeti Arasında Hükümlülerin Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/499)

2.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Avrupa Bölge Ofisi Vasıtasıyla Dünya Sağlık Örgütü Arasında İnsani ve Sağlık Acil Durumlarına Hazırlıklılık DSÖ Coğrafi Ayrık Ofisinin İstanbul Türkiyede Kurulmasına İlişkin Ev Sahibi Ülke Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/894)

IV.- SUNUMLAR

1.- Avrupa Birliği Bakanı Ömer Çelik'in, Türkiye-Avrupa Birliği Varna Zirvesi sonuçları ve Türkiye-Avrupa Birliği müzakere sürecindeki gelişmeler hakkında sunumu

Sayfa

DIŞIŞLERİ KOMİSYONU
8'inci Toplantı
4 Nisan 2018 arŐamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Dışışleri Komisyonu saat 11.02'de açılarak iki oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Volkan Bozkır, Komisyonun bugünkü gündemine ve Komisyonun yakın dönemde yapacağı faaliyetlere ilişkin bir açıklamada bulundu.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tayland Krallığı Hükümeti Arasında Hükümlülerin Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/499),

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Avrupa Bölge Ofisi Vasıtasıyla Dünya Sağlık Örgütü Arasında İnsani ve Sağlık Acil Durumlarına Hazırlıklılık DSÖ Coğrafi Ayrık Ofisinin İstanbul Türkiyede Kurulmasına İlişkin Ev Sahibi Ülke Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/894),

Görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

Avrupa Birliği Bakanı Ömer Çelik tarafından, Türkiye-Avrupa Birliği Varna Zirvesi sonuçları ve Türkiye-Avrupa Birliği müzakere sürecindeki gelişmeler hakkında bir sunum yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 13.35'te toplantıya son verildi.

4 Nisan 2018 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.02

BAŞKAN: Volkan BOZKIR (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Coşkun ÇAKIR (Tokat)

SÖZCÜ: Sena Nur ÇELİK (Antalya)

KÂTİP: Hasan Basri KURT (Samsun)

BAŞKAN – Toplantı yeter sayımız vardır.

Dışışleri Komisyonunun 26'ncı Yasama Dönemi Üçüncü Yasama Yılı'nın 8'inci toplantısını açıyorum.

II.- AÇIKLAMALAR

1.- Komisyon Başkanı Volkan Bozkır'ın, Komisyonun bugünkü gündemine ve Komisyonun yakın dönemde yapacağı faaliyetlere ilişkin açıklaması

BAŞKAN – Dışışleri Komisyonumuzun bugünkü toplantısında Avrupa Birliği Bakanı ve Başmüzakereci Sayın Ömer Çelik konuşumuz olacak.

Sayın Bakan, AB müzakere sürecimizdeki son gelişmelere ve Türkiye Avrupa Birliği Varna Zirvesi'nin sonuçlarına dair bilgi ve değerlendirmelerini Komisyonumuzla paylaşacak, üyelerimizin sorularına cevap verecek.

Toplantının ilk bölümünde basına açık olarak toplantıyı gerçekleştireceğiz. Sayın Bakanın konuşmasını takiben basınımıza teşekkür edeceğiz.

Gündeme geçmeden önce Dışışleri Komisyonumuzun önümüzdeki yakın döneme ilişkin faaliyetleri hakkında kısaca bilgi arz etmek istiyorum.

Öncelikle Dışışleri Komisyonumuzu resmen ziyaret edecek heyetlerle ilgili bilgi vermek istiyorum.

Gelecek hafta 2 heyeti konuk edeceğiz. Belarus Parlamentosu Uluslararası İlişkiler Komisyonu ve Moldova Parlamentosu Dış İlişkiler Avrupa'yla Entegrasyon Komisyonu heyetleri Türkiye'ye resmî bir ziyarette bulunacaklar. Çarşamba ve perşembe günü misafir komisyon heyetleriyle görüşmeler gerçekleştireceğiz.

Nisan ayı içerisinde ayrıca Finlandiya Dışışleri Komitesi heyetini ağırlamayı öngörüyoruz. Başkanlığımı eski Finlandiya Başbakanı Matti Vanhanen'in yaptığı Dışışleri Komisyonu heyetinin ziyaretini ve bu heyetle yapılacak temaslara da önem veriyoruz.

Mayıs ayı başında Cezayir Ulusal Halk Meclisi Dışışleri İşbirliği ve Göç Komisyonu heyeti, geçtiğimiz aylarda Cezayir'e gerçekleştirdiğimiz resmî ziyarete iade mahiyetinde Ankara'ya gelecek; kendilerini de ağırlamaktan büyük memnuniyet duyacağız.

Yine Mayıs ayı içerisinde Portekiz Parlamentosu Dışışleri Komisyonu heyetini Ankara'da misafir edeceğiz.

Bunun dışında, Dışışleri Komisyonu heyetimizin önümüzdeki aylar zarfında yurt dışına yapacağı ziyaretler hakkında da bilgi paylaşmak istiyorum.

Bu ay, 18-22 Nisan tarihlerinde Ukrayna'ya Dışışleri Komisyonu heyeti olarak resmi bir ziyaret gerçekleştireceğiz. Onun hemen akabinde Dışışleri Komisyonu Başkanı sıfatıyla Helsinki Forum'a iştirak etmek üzere ve bir panelde konuşma yapmak üzere Finlandiya'yı ziyaret edeceğim.

Mayıs ayı içerisinde sırasıyla Sırbistan'a, Estonya'ya ve Rusya'ya Dışışleri Komisyonumuzun resmi ziyaretleri olacak.

Gündeme geçeceğiz.

Bugün Sayın AB Bakanımız ve Başmüzakerecimiz bizimle birlikte olmadan önce 2 uluslararası anlaşmayı görüşmeyi planlıyoruz.

Gündemdeki uluslararası anlaşmalar: İlk sırada, Tayland Krallığı Hükümetiyle imzaladığımız Hükümlülerin Nakli Anlaşması'nı görüşeceğiz.

Gündemin ikinci sırasında da Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Avrupa Bölge Ofisi Vasıtasıyla Dünya Sağlık Örgütü Arasında İnsani ve Sağlık Acil Durumlarına Hazırlıklılık DSÖ Coğrafi Ayrık Ofisinin İstanbul Türkiye'de Kurulmasına İlişkin Ev Sahibi Ülke Anlaşması'nı görüşmeyi planlıyoruz.

Bu noktada basın mensuplarına teşekkür ediyorum.

Saat 11.30 gibi Sayın Bakanımızı konuk edeceğiz. Kısa bir aradan sonra tekrar basın mensuplarımızla birlikte olacağız.

Gündemin 1'inci maddesine geçiyoruz.

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tayland Krallığı Hükümeti Arasında Hükümlülerin Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/499)

BAŞKAN - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tayland Krallığı Hükümeti Arasında Hükümlülerin Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı.

(1/499) esas numaralı Tasarı 22'nci Dönemde görüşülmeyerek kadük kalmıştır. 26'nci Dönemde yenilenen tasarı 3 Aralık 2015 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur ve 7 Ocak 2016 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir.

İlk sözü Dışışleri Bakanlığı temsilcisine veriyorum.

Müsteşar Yardımcısı Sayın Mehmet Kemal Bozay, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET KEMAL BOZAY – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, değerli hazırlanmış, söz konusu anlaşmanın gerekçesi, bu anlaşma Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyi bünyesinde ulaşılan standartları içerdiği gibi, daha önce iki ülke arasında anlaşma konusu olmayan hükümlülerin nakli hususunu düzenlemektedir.

Anlaşma millî egemenlik, hakların eşitliği ve iki ülkenin birbirlerinin iç işlerine karışmama ilkeleri temel alınarak ülkemiz ile Tayland Krallığı arasında her alanda ilişkileri geliştirme ve ortak yararların korunması arzusuna paralel olarak hükümlülerin nakli alanının hukuki çerçevesini oluşturmak amacıyla hazırlanmıştır.

Bu anlaşmanın bir önemli sebebi de son dönemde Tayland'da tutuklu ve hükümlü vatandaşlarımızın taleplerini anılan ülke makamlarından yanıt alma konusundaki sorunları aşmak ve bunu hızlandırmak, bu anlaşmayla amaçlanan bu sıkıntıları da gidermektir.

Saygılarımla arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Adalet Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Sayın Talip Bakır, buyurun.

ADALET BAKANLIğI MÜSTEŞAR YARDIMCISI TALİP BAKIR – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, sayın vekillerimiz, kurumlarımızın temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugünkü toplantımızın konusu olan, ülkemiz ile Tayland Krallığı Hükümeti Arasındaki Hükümlülerin Nakline İlişkin Anlaşmanın Uygun Bulunmasına Dair Kanun Tasarısı için toplanmış bulunuyoruz.

Ülkemiz ile Tayland Hükümeti arasında zaman zaman hükümlü nakilleri konusu gündeme gelmekte. Bu durumda, mütekabiliyet ilkesi esas çerçevesinde bazı uygulamalar yapılmaktadır. Ancak, bu karşılıklılık ilkesi her zaman istenilen sonucu vermemekte ve tam sonuç alınmamaktadır. Bu sebeple, ülkemiz ile Tayland Krallığı Hükümeti arasında hükümlülerin nakline ilişkin anlaşma imzalanmış olup bu anlaşmanın uygun bulunması kanunu burada görüşülecektir. Eğer bu kanun uygulanırsa iki ülke arasındaki hükümlülerin nakli daha hızlı ve seri şekilde gerçekleşecektir.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Söz almak isteyen üyelerimiz varsa...

Sayın Salıcı, buyurun.

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi Tayland’la Hükümlülerin Nakli Anlaşması söz konusu fakat Tayland’da ölüm cezası var. Şimdi, bu konu Türkiye’de farklı dönemlerde farklı siyasetler tarafından gündeme getirilmiş ve gündeme getirilmeye devam edilen bir konu. Yani bizden Tayland bir hükümlüyü nakletmemizi istediği zaman kendi ülkesinde bu hükümlüyü idam etmeyeceğine dair ya da onun hayatıyla ilgili hukuki garantiler bu anlaşmanın içinde görünmüyor. Bizi bağlayan, Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi’nin 11’inci maddesi gayet açık, maddeyi okumaya gerek yok herhâlde. Artı, geçmişte yaşadığımız örnekler var. Özellikle iktidar partisindeki arkadaşların da bu Komisyon toplantısında da Genel Kurulda da sıklıkla eleştirdikleri, örneğin Özbekistan’a yapılan iadeler ve o iadelerin sonucunda iade edilen kişilerin işkenceye maruz kalması ya da hayatını kaybetmesi ya da Rusya’ya ya da başka ülkelere... Bu konular çerçevesi içinde bakıldığında, Tayland’a yapılacak olan bir iadenin, bu anlaşma geçerse eğer yapılacak olan bir iadenin sonucunda gidecek kişilerin can güvenliği garantisini olup olmadığını anasıl anlayacağız?

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bakır.

ADALET BAKANLIğI MÜSTEŞAR YARDIMCISI TALİP BAKIR – Sayın Başkanım, tabii bu konuda bizim Cezaî Konularda Uluslararası Adli İş Birliği Kanunu’muz var. Bu kanunumuzun 30’uncu maddesinde hükümlü nakliyle ilgili düzenlemenin son fıkrasında, nakil koşullarının bulunmadığı, naklin hükümlünün sosyal rehabilitasyonuna katkı sağlamayacağı, ceza adaletinin amaçlarına hizmet etmeyeceği durumlarda merkezî makam tarafından reddedileceği belirtilmiştir. Bu hüküm çerçevesinde, böyle bir durumla karşılaştığı zaman Hükümetimiz, Bakanlığımız gerekli değerlendirmeyi yapacaktır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Tabii, burada refere ettiğiniz kanun maddesi de var ama zaten “Vatandaş iade edilmez.” ve “İdam cezası olduğu takdirde iade edilmez.” şeklinde hukukun temel prensibi de var, ondan da yararlanabilirsiniz sanıyorum.

Sayın Topal, söz istemiştiniz, buyurun.

SERKAN TOPAL (Hatay) – Ben şunu soracaktım: Bu anlaşmayla Türkiye’den Tayland’a ya da Tayland’dan Türkiye’ye nakledilecek hükümlüler var mı? Varsa sayısı kaç? Bunlar hangi suçtan hüküm giymiş? Bunları öğrenebilir miyiz? Şöyle, yani az önce aslında ben Oğuz Kaan ağabeyin soracağını soracaktım.

BAŞKAN – Sayın Bakır, buyurun.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI TALİP BAKIR – Hükümlülerin nakline ilişkin olarak Tayland’dan ülkemizin istemiş olduğu şu anda 8 hükümlü bulunmaktadır. Bunların işlemleri devam ediyor. Evrakta sahtecilik suçu, kredi kartı sahteciliği, dolandırıcılığı suçlarından iadesi talep edilen kişiler genellikle.

SERKAN TOPAL (Hatay) – Peki, Tayland’ın istediği var mı?

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI TALİP BAKIR – Tayland’ın bizden istediği şu an itibarıyla 3 hükümlü var. Bunun da işlemleri sürüyor.

SERKAN TOPAL (Hatay) – O 3 hükümlünün idam cezası var mı orada? Çünkü biz insanların hayatını korumak zorundayız, garanti altına almak zorundayız, ben o yüzden bu soruyu sordum.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI TALİP BAKIR – Bizde 3 hükümlüleri var. Uyuşturucu suçundan, bizden istenen, onların istediği değil de Tayland ülkesi mensubu 3 hükümlü var. Ancak bunların herhangi bir iadesi konusunda, nakil talebi konusunda bizden bir talepleri yok. Bunların suçları da uyuşturucu ticaretiyle ilgili suçlar.

BAŞKAN – Yani, Sayın Topal’ın sorusu: “İdam cezasıyla yargılanabilecek kimse var mı?” Şu anda Türkiye’de mevcut Tayland vatandaşı hükümlüleri arasında böyle birisi yok.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI TALİP BAKIR – Yok, onların arasında böyle birisi yok.

BAŞKAN – Sayın Salıcı, buyurun.

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Şimdi, Tayland’da uyuşturucu cezası yani uyuşturucu suçlaması ölüm cezasına tabi. En son Tayland’da 2009 yılında ölüm cezası uygulanıyor. 2 kişi ölüm cezasına çarptırılıyor ve bu ceza uygulanıyor. 2’si de uyuşturucu kaçakçılığında ya da işte uyuşturucuyla alakalı suçlardan kaynaklanan şeyler.

Şimdi, dolayısıyla, hani biz burada uyuşturucu kaçakçılığı yaptığı sabit olan birilerinin haklarını savunmak peşinde koşuyor durumunda değiliz, o ayrı bir tartışma. Hani, ifade etmeye çalıştığım şey şu: Uyuşturucuyla ilgili suçlar dünyanın birçok ülkesinde ölüm cezasına çarptırılmayı gerektirmeyebilir ama Tayland’da gerektiriyor. Dolayısıyla, bizden istenen suçlar arasında eğer uyuşturucu kaçakçılığı ya da uyuşturucuyla bağlantılı suçlar varsa benzer bir durum onlar için de geçerli, bu birincisi.

İkincisi, bulunduğumuz coğrafyanın getirdiği şöyle bir sıkıntı var... İnsanların büyük bir kısmı artık doğdukları ülkede yaşamıyorlar, göç yoluyla başka ülkelere gitme ihtiyacı ortaya çıkıyor. Bazen siyasi nedenlerden dolayı, bazen kuraklıktan dolayı, bazen daha iyi hayat koşulları sağlamak için. Şimdi, benzer bir durum, konu tek başına tabii Tayland meselesinin ötesinde bir konu. Şimdi Sayın Bakan da geldiği için konuyu da çok uzatma niyetinde değilim ama şunu ifade etmek lazım: Geçmişte biz Rusya’yla, Özbekistan’la, Kırgızistan’la, birçok ülkeyle buna benzer şeyler yaşadık, buna benzer sorunlar yaşadık. Sayın Ravza Kavakçı Kan tam karşımda oturuyordu ve bu konuları Sayın Dışışleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu’nun da bulunduğu bir toplantıda dile getirdi yani bir hassasiyet olarak dile getirdi. Elimde listeler var, Hükümetimizin gayet iyi bildiği, sivil toplum örgütlerinin işte “Kumkapı Guantanamo Olmasın.” adıyla yapmış oldukları açıklamalar var, burada listeler var, isimler var. Yani

mesele adı suçlarla başlıyor ama siyasi suçluların iadesine kadar gidiyor. Bu konuda da örneğin, 1999 yılında Türkiye'nin Özbekistan'a yapmış olduğu bir iade var. Ölüm cezasına çarptırılmasının garantisi verilmiş bir kişi var. Evet, ölüm cezasına çarptırılmıyor, on bir yıl hapis cezası veriliyor, onuncu yıl hapisshanede ölüyor, muhalif. Yani buna benzer şeyler var. Muhalif derken bizim dünya görüşümüzle uyumlu muhalif değil, başka görüşleri olabilir. Yani önemli olan, siyaset çerçevesi içinde siyasetini yapan insanların kendi ülkelerine ve kendi ülkelerinde olumlu koşullar yoksa başka bir ülkeye iltica etmişse, siyasi iltica etmişse, o kişilerin durumlarının doğru bir şekilde değerlendirilmesi söz konusu. Onun için bu iade anlaşması meselesinde ölüm cezası konusunu ısrarla gündeme getiriyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Salıcı, burada bir şeye dikkat çekmek istiyorum: Bu anlaşma yapıldığı sırada veyahut da bizim onaylayacağımız sırada o ülkeyle ilgili olarak hiç tutuklu da olmayabilir. Önemli olan burada hukukun temel prensiplerinin galebe olmasıdır.

Yani demin söylediğimiz gibi “Vatandaş iade edilmez.” ve “Ölüm cezası olan birisi iade edilmez.” prensipleri olduğu sürece, herhangi bir ülkeyle bu yolda yaptığımız bir anlaşmanın o açıdan bir sıkıntı yaratacağını şahsen düşünmüyorum. Ama bunu dile getirmeniz önemli, sanıyorum Genel Kuruldaki görüşmelerde de tekrar dile getireceksiniz. Dolayısıyla, geçmiş prosedürlerde de buna benzer bir uygulaması yok Hükümetimizin. Buna dikkat edileceğine dair en azından şahsen güvenimi muhafaza ediyorum.

Sayın Bakır, buyurun.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI TALİP BAKIR – Sayın Başkanım, şimdi öncelikle tabii bu hükümlülerin nakliyle ilgili şey, ilk önce bir mahkûmiyet kararı olup infaz edilmesi, cezaevinde bulunması gerekiyor, birincisi bu.

İkincisi, hem bizim kanunumuzda hem de sözleşmede, imzalanan sözleşmede tarafların rıza göstermesi lazım. Taraflar rıza gösterirse ancak bu durumda iade edilmesi söz konusu.

BAŞKAN – Taraflar derken iade edilecek kişinin, hükümlünün rıza göstermesi...

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI TALİP BAKIR – Hükümlünün bir talebi ve rızası olması gerekiyor. Hükümlü eğer bu konuda bir talepte bulunmazsa, rıza göstermezse, zaten bu kapsama baştan hiç girilmeyecek ve süreç başlamayacak. Dolayısıyla, ölüm cezasıyla ilgili bu konuda bir şey olacağını düşünmüyoruz.

BAŞKAN – Sayın Kani Torun, buyurun.

CEMALETTİN KANİ TORUN (Bursa) – Teşekkür ederim.

Benim sorum Dışışleri Bakanlığına.

Hazır yeri gelmişken belki bu anlaşma doğrudan kapsamıyor ama bizim Tayland'la olan esas büyük problemimiz Uygurlar. Çünkü Çin'den kaçan Uygurlar büyük ölçüde Tayland'a kaçıyorlar, Tayland'dan da Türkiye'ye kaçıyorlar. Sonra bunların Tayland'a iadesi gündeme geliyor. Bizim bürokraside de bunları Çin'le aramız bozulmasın diye ciddi bir şekilde iade etme eğilimi var Tayland'a. Ama Tayland'dan öbür tarafa iade edilmeyeceklerinin hiçbir garantisi yok, büyük ölçüde de ediliyorlar yani daha önce de olmuş bir hadise. Onun için ben bu konuda daha hassasiyet bekliyorum yani mesele sadece Tayland'a iade olmuyor, sonrasında o insanlar Çin'e gönderilip, Doğu Türkistanlılar Çin'e gönderilip orada başlarına her türlü sıkıntı gelebiliyor. Bu açıdan Dışışlerimizin görüşünü almak istiyorum.

BAŞKAN – Sayın Bozay, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET KEMAL BOZAY – Teşekkürler Sayın Başkan.

Aslında iki konuyu birleştiren bir unsur var. Malumunuz, ölüm cezası Anayasa'mızdan çıkarılmıştır. Ayrıca, ölüm cezasını yasaklayan AİHS ve diğer uluslararası hukuk metinlerine de tarafız. Bu uluslararası hukuk metinleri Anayasa'nın 90'ıncı maddesi uyarınca yasalarımızın üstünde. Ayrıca, bu Tayland'la imzalayacağımız anlaşma da sayın değerli milletvekilimin de bahsettiği konuları da içerecek şekilde bunların bir kamu düzeni boyutu var. Kamu düzenine ilişkin kuraldır; ölüm cezasına mahkûm edilme olduğu zaman, bu bizim kamu düzenimizi de ilgilendirdiği için ona göre kendi yetkimizdedir.

İmzalanacak anlaşmanın 5'inci maddesi bu 2 soruya da yanıt veriyor. "Hükümlünün nakline dair talep, aşağıdaki hallerde işbu Anlaşma uyarınca reddedilir." diyor. "Devletin iç veya dış güvenliğine karşı, Devlet Başkanı veya ailesine karşı, Ulusal sanat hazineleri koruyan kanuna karşı, işlediği bir suçla ilişkin olarak mahkum edilmişse veya Hükümlünün nakli, Taraflardan herhangi birinin egemenliğini, güvenliğini, kamu düzenini veya diğer önemli çıkarlarına halel getirecekse."

Bu iki konuyu da kapsıyor. Biz bunu devlet olarak her iki konuda da kendi çıkarlarımıza göre yorumlarız. Burada tabii Türk devletinin bu anlaşmayı imzalamadaki ana saiki, oradaki vatandaşlarımızın zor duruma düşmemesi. Sayın vekillerimiz de biraz evvel değindiler, oradaki şartlar çok ağır. Ne olursa olsun suçlarına istinaden vatandaşlarımızı kendi ülkemizde tutmamızın daha doğru olacağı ve sonradan telafisi mümkün olmayan sonuçların da önüne geçeceği düşünülmektedir.

Saygılarımla arz ederim.

BAŞKAN – Sayın Dudu, buyurun.

MEVLÛT DUDU (Hatay) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu anlaşmayla ilgili değil ama çok önemli bir konuya değinmek istiyorum. Suudi Arabistan'da, birçoğu da Hataylı olmak üzere çok sayıda vatandaşımız çeşitli suçlardan tutuklu ve hükümlü durumda. Bunların içinde idam cezasına mahkûm olanlar var veya haklarında idam cezası istenilenler var.

Suudi Arabistan'la ilgili böyle bir çaba var mı? Adalet Bakanlığı ne yapmayı düşünüyor? Mutlaka acil çözüm bulunması gereken bir konu. Birçok aile bir trajedi yaşıyor şu anda. Yakınlarının, işte eşlerinin, çocuklarının idam haberinin ne zaman geleceğini bekliyorlar endişeyle, korku içinde. Mutlaka çözüme kavuşturulması gereken bir konu olduğunu düşünüyorum. Adalet Bakanlığı temsilcisinden de öğrenmek istiyorum bu konuda bir çalışmaları olup olmadığını.

BAŞKAN – Sayın Bakır, buyurun.

ADALET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI TALİP BAKIR – Sayın Başkanım, bu konuda Uluslararası Hukuk Genel Müdür Yardımcımız burada. Hatice Seval Hanım kısaca bilgi verecek.

ADALET BAKANLIĞI ULUSLARARASI HUKUK VE DIŞ İLİŞKİLER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI HATİCE SEVAL ARSLAN – Teşekkürler.

Yazılı olarak tekrar dilerseniz bilgilendirme yapabiliriz; şu anda bu yönde bir talep var mı ya da bu durum intikal etmiş mi.

Suudi Arabistan'la aramızda eski tarihli bir anlaşma demeyeyim ama bir mutabakat var. Vatandaşlarımızın bu tip orada tutuklu veya hükümlü olarak buldukları tarafımıza intikal ettiği takdirde, eğer hükümlüyse ülkemize getirmek amacıyla tabii ki anlaşma bulmayan hâllerde mütakabiliyet çerçevesinde taleplerimiz oluyor ve bu yönde Dışışleri Bakanlığının da yine aynı şekilde

girişimleri olup eğer idam veya herhangi bir cezayla karşı karşıya ise oradaki yasal hakların kullanılması yönünde her türlü girişimde bulunuluyor. Ama şu anda bir sayı, yani gündem itibarıyla bir hazırlığımız yok ama sizi bilgilendirelim.

MEVLÜT DUDU (Hatay) – Ayrıntılı bir yazılı açıklama gönderirseniz memnun olurum.

ADALET BAKANLIĞI ULUSLARARASI HUKUK VE DIŞ İLİŞKİLER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI HATİCE SEVAL ARSLAN – Tamam efendim.

BAŞKAN – Açıklamayı bizim Komisyonumuza gönderirseniz biz dağıtırız milletvekillerimize.

Buyurun Sayın Çakır.

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Geçen hafta PAB toplantısı vardı Cenevre’de, Genel Kurul ve ondan önce birkaç defa Taylandlılar bizi aradılar görüşmek için ısrarla. Rutinin dışında bir arama talebiydi bu. Nihayet, biz heyet olarak Tayland’la görüştük. Onlar daha evvel dostluk grubu oluşturmuşlar fakat Meclis olarak, onlara mukabil oluşturacağımız dostluk gurubuyla ilgili olarak olumsuz bir tavır içerisinde olduğumuzu ben gördüm hem Başkanımız hem de Meclisteki bürokrat arkadaşlarla görüştüğümüzde. Birincisi bu, ona olumlu cevap vermiyoruz.

İkincisi, ekimde bir programa gelmek istiyorlar bunlar çünkü haziran, temmuzda orada bir Türkiye fuarı var, büyükelçinin ve büyükelçiliğin nezaretinde, himayesinde, ona da çok sıcak bakılmadı. Ekimdeki taleplerine de ben geldikten sonra “Ne yapacağız?” diye bürokrat arkadaşları aradığımda, “Efendim, ona da olumlu cevap vermeyeceğiz.” diye bir tutum var. Biraz da askerî diktatörlük -nasıl ifade edeyim- parçası olduğu için ve Bakanlar Kurulu, Parlamentosu önemli bir sayıda asker kişilerden mürekkep olduğu için... Heyet listesini bize verdiklerinde önemli bir kısmı general, amiral listesi. Böyle bir tablo da var, belki bunu da dikkate almakta fayda var diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Aslında bize “Ev sahibi Dışışleri Komisyonu olsun.” diye bir talep geldi. Ben de “Dostluk grubu olmadığı hâllerde Dışışleri Komisyonu olarak bunun yerine geçemeyeceğiz.” diye düşüncemi belirttim. Ekim ayına da daha çok var yani şu anda cevap verecek durumda değiliz. Dışışleri Bakanlığıyla istişare edeceğiz. Gerek dostluk grubu kurulur mu, kurulmaz mı ona bakacağız önce. Dostluk grubu kurulmadığı takdirde, eğer devletimiz misafir etmeyi uygun bulursa o zaman Dışışleri Komisyonu olarak görev alabiliriz. Ama, şu anda ekim için, Meclisin tatile girdiği aylarda olacağı için bir şey söylemek de mümkün değil yani takvim açısından da mümkün değil. Onun için Dışışleri Bakanlığıyla değerlendiriyoruz.

Söz almak isteyen başka üyemiz olmadığı cihetle tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının maddelerini okutuyorum:

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE TAYLAND KRALLIĞI HÜKÜMETİ
ARASINDA HÜKÜMLÜLERİN NAKLİ ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN
BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI**

MADDE 1- (1) 5 Temmuz 2013 tarihinde İstanbul’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tayland Krallığı Hükümeti Arasında Hükümlülerin Nakli Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (I) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (I) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarımın tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışışleri Komisyonu Başkanlığına

(1/499) esas numaralı Kanun Tasarısı'nın Komisyon raporu hakkında Malatya Milletvekili Nurettin Yaşar, İstanbul Milletvekili Ahmet Berat Çonkar, Hatay Milletvekili Fevzi Şanverdi ve Şanlıurfa Milletvekili Halil Özcan'ın özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Volkan Bozkır

İstanbul

Dışışleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz varsa 6 Nisan Cuma günü saat 12.00'ye kadar muhalefet şerhlerini Komisyonumuza iletmelerini istirham ediyorum.

Adalet Bakanlığı temsilcilerine teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Gündemin 2'nci maddesine geçiyoruz.

2.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Avrupa Bölge Ofisi Vasıtasıyla Dünya Sağlık Örgütü Arasında İnsani ve Sağlık Acil Durumlarına Hazırlıklılık DSÖ Coğrafi Ayrık Ofisinin İstanbul Türkiyede Kurulmasına İlişkin Ev Sahibi Ülke Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/894)

BAŞKAN – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Avrupa Bölge Ofisi Vasıtasıyla Dünya Sağlık Örgütü Arasında İnsani ve Sağlık Acil Durumlarına Hazırlıklılık DSÖ Coğrafi Ayrık Ofisinin İstanbul Türkiye'de Kurulmasına İlişkin Ev Sahibi Ülke Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı.

Bu kadar uzun bir kanun ismi olunca ben bile okumakta zorluk çekiyorum.

(1/894) esas numaralı Tasarı 14 Kasım 2017 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur ve 21 Kasım 2017 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir.

İlk sözü Dışışleri Bakanlığı temsilcisine veriyorum.

Sayın Bozay, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ MEHMET KEMAL BOZAY – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu söz konusu anlaşma uyarınca, Dünya Sağlık Örgütünün 6 bölgesinden birini teşkil eden 53 ülkeden oluşan Avrupa bölgesinde faaliyet gösterecek bir ofisin açılması öngörülmüyor.

Bu teknik uzmanlık seviyesinde olacak ofisin tesisiyle insani krizlere müdahalede daha etkili mekanizmaların harekete geçirilmesi, ülkemizin insani yardım faaliyetlerindeki görünürlüğünün artırılması, ülkemizin liderlik rolünün güçlendirilmesi, ülkemiz sağlık insan gücünün uluslararası tecrübe ve kabiliyetinin yanı sıra uluslararası kuruluşlarda temsilinin artırılması ve uluslararası sağlık politikalarının ve standartlarının oluşturulmasıyla uygulanmasında etkili olunması sağlanacaktır.

Gereğesi bu şekildedir.

Saygılarımla arz ederim.

BAŞKAN – Sağlık Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Sayın Seyfi Uyanık, buyurun.

SAĞLIK BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI SEYFİ UYANIK – Sayın Başkanım, saygılarımı arz ediyorum yüce heyetinize.

Dışışleri Bakanlığı temsilcimiz çerçevesini arz etti, ben başlangıcını kısaca şey yapayım. 2012 yılında müzakere süreci başlamıştı, 2013'te karar alındı DSÖ tarafından. Dördüncü ay 2017'de de Bakanlar Kurulu yetkisiyle Sağlık Bakanlığına anlaşma imzalama yetkisi verilerek beşinci ay 2017 yılında anlaşma metni ortaya konuldu. Bugün de uygun bulma kanununu görüşüyoruz.

Şimdi, çerçeve olarak sayın temsilci anlattı, on yıl süreyle 2 milyon dolar harcamalar için öngörüyor Türkiye, ayrıca 500 bin dolar da cari giderler için ve ev sahipliği İstanbul olacak. Avrupa bölgesine bağlı 53 ülkeyi kapsayacak. Tabii, son dönem itibarıyla Sosyal Güvenlik Reformu ve sağlık sisteminin birleştirilmesi ve Türkiye'nin sağlıkta aldığı mesafe bakımından DSÖ'nün acil müdahale kapasitesini gözle görülür bir şekilde artıran bir ülke görünümündeyiz. En yakın örnek, Somali'de hiç kimse yokken Türkiye vardı ve bu kapasitesini orada göstermiş oldu.

Şimdi, geri dönüşlü yani uluslararası ilişkilerin çift taraflı işlemesi bakımından Türkiye'nin bu faaliyetlerini diğer taraftan 3,5 milyonun üstündeki sığınmacı nüfusa verdiğimiz göç sağlığı hizmetlerinin anlatımı, dünyaya kendi tezlerimizin anlatılması, DSÖ'nün Türkiye'ye katkısı, Türkiye'nin teknik kapasitesinin diğer 53 ülkeye aktarılması açısından İstanbul bölge ofisinin yararlı olacağı görüşümüzü arz ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Söz almak isteyen üyemiz olmadığı cihetiyle tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının maddelerini okutuyorum:

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ VE AVRUPA BÖLGE OFİSİ VASITASIYLA
DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ ARASINDA İNSANİ VE SAĞLIK ACİL DURUMLARINA
HAZIRLIKLILIK DSÖ COĞRAFİ AYRIK OFİSİNİN İSTANBUL TÜRKİYEDE
KURULMASINA İLİŞKİN EV SAHİBİ ÜLKE ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ
UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI**

MADDE 1- (1) 2/5/2017 tarihinde Ankara'da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Avrupa Bölge Ofisi Vasıtasıyla Dünya Sağlık Örgütü Arasında İnsani ve Sağlık Acil Durumlarına Hazırlıklılık DSÖ Coğrafi Ayrık Ofisi'nin İstanbul Türkiye'de Kurulmasına İlişkin Ev Sahibi Ülke Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışışleri Komisyonu Başkanlığına

(1/894) esas numaralı Kanun Tasarısı'nın Komisyon raporu hakkında Adana Milletvekili Fatma Güldemet Sarı, Samsun Milletvekili Hasan Basri Kurt, Gümüşhane Milletvekili Cihan Pektaş ve Hatay Milletvekili Fevzi Şanverdi'nin özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Volkan Bozkır

İstanbul

Dışışleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz varsa 6 Nisan Cuma günü saat 12.00'ye kadar muhalefet şerhlerini Komisyonumuza iletmelerini istirham ediyorum.

Sağlık Bakanlığı temsilcilerine teşekkür ediyorum.

Bu noktada izin verirsiniz beş dakika ara vermek istiyorum hem Sayın Bakanımızı davet edeceğim hem de o arada basını tekrar içeriye alacağız.

Beş dakika müsaadenizi istiyorum.

Kapanma Saati: 11.34

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 11.40****BAŞKAN: Volkan BOZKIR (İstanbul)****BAŞKAN VEKİLİ: Coşkun ÇAKIR (Tokat)****SÖZCÜ: Sena Nur ÇELİK (Antalya)****KÂTİP: Hasan Basri KURT (Samsun)**

BAŞKAN – Dışışleri Komisyonunun 26'ncı Yasama Dönemi Üçüncü Yasama Yılıının 8'inci toplantısının İkinci Oturumunu açıyorum.

Toplantımızın bu bölümünde Avrupa Birliği Bakanımız ve Başmüzakereci Sayın Ömer Çelik Komisyonumuzun konuğu olarak bulunuyor. Kendisine davetimizi kabul ettiği için teşekkür ediyorum.

Gerçekten önemli bir noktada teşrif ettiler hem Türkiye-Avrupa Birliği Varna Zirvesi sonuçları hakkında hem de Türkiye-Avrupa Birliği müzakere sürecindeki gelişmeler hakkında Komisyonumuzla bilgi ve değerlendirmelerini paylaşacak.

Ben sözü Sayın Bakanımıza veriyorum. Bu toplantının bir bölümü basına açık olacak, ondan sonra soru-cevap bölümüne geçtiğimizde basına teşekkür edeceğiz.

Sayın Bakanım, buyurun.

IV.- SUNUMLAR

1.- Avrupa Birliği Bakanı Ömer Çelik'in, Türkiye-Avrupa Birliği Varna Zirvesi sonuçları ve Türkiye-Avrupa Birliği müzakere sürecindeki gelişmeler hakkında sunumu

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANI ÖMER ÇELİK (Adana) – Sayın Bakanım, Sayın Başkanım, çok teşekkür ederim, size ve değerli Komisyon üyelerine bu davetiniz için çok teşekkür ediyorum.

Biraz evvel de sizinle baş başa görüşülürken belirttiğim gibi, özellikle bu son aylarda Dışışleri Komisyonunun parlamenter diplomaside gösterdiği performansın ülkemiz için çok önemli olduğunu düşünüyorum. Önümüzdeki dönemde de ajandanızın yoğun olması çok büyük memnuniyet verici.

Bugün burada gündemimizdeki konularla ilgili genel bir giriş yapıp sonra arkadaşların, bu değerli Komisyon üyelerimizin görüşlerini ve değerlendirmelerini dinlemek istiyorum. Öncelikle, tabii Türkiye-Avrupa Birliği meselesini konuşurken artık bu çerçevenin dışına taşan dünya gündemiyle ilgili değerlendirmeler yapmamız gerekiyor. Çünkü gerek Avrupa'nın kendi geleceğiyle ilgili gerek Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerinin geleceğiyle ilgili çok daha geniş bir çerçevede bir değerlendirme yapmak durumundayız. Yakından şahitlik ettiğimiz üzere, son yıllarda uluslararası konjonktürde yaşanan gelişmeler uluslararası liberal düzen diyebileceğimiz düzenin artık istikrarına ilişkin ciddi kaygıların ortaya çıktığı bir döneme girdiğimizi gösteriyor. Kesin olan şudur: Ne olacağımızı bilmiyoruz ama şu ana kadar gördüğümüz dünyanın bundan sonra bu şekilde devam etmeyeceğini, yeni bir düzene doğru evrileceğini net bir şekilde görmekteyiz. Özellikle 1945 sonrasındaki düzenin temel özelliklerinden biri Amerika Birleşik Devletleri'nin çok taraflılık taahhüdüydü. Şimdi ise uluslararası anlaşmalara olan sadakat azalıyor, milliyetçilik yükseliyor ve dünya giderek daha az uluslararası, daha az düzenli ve daha az liberal bir hâle dönüşüyor. Artık ayrılmaz bildiğimiz müttefikler ve mutlak iş birlikleri döneminin yavaş yavaş sonuna geliyoruz. Bu durum, tabii transatlantik ilişkilerdeki kırımlarda da görülüyor. Özellikle Birleşik Krallık'ın Avrupa Birliğinden ayrılma süreci Avrupa açısından da bunun ne kadar etkili olduğunu ortaya koyuyor.

Diğer taraftan, uluslararası sistemde siyasi ve ekonomik açılardan güç dağılımında bir eksen kayması yaşandığını görüyoruz. Bu çerçevede, sürekli ve istikrarlı bir şekilde ekonomik gücün batıdan doğuya yani Atlantik'ten Pasifik'e kaydığı şeklindeki tartışmalar yine yoğunlaşmış durumda. Geçmişte Çin'in yalnızca ekonomik bir rakip olarak değerlendirilmesi söz konusu iken bugün Çin, Batı medeniyeti karşısında siyasi ve askerî açıdan yeni bir küresel güç merkezi olarak değerlendirilmektedir. Çin'in yanı sıra Rusya'nın da Avrupa Birliği ve NATO'nun doğu kanadını oluşturan geniş bir coğrafyada etkinliğini artırıyor olması Avrupa Birliğinin geleceği açısından ciddi olarak değerlendirilmesi gereken bir husustur. Özellikle Rusya'nın son dönemde Doğu Avrupa ve Balkanlar üzerinde artan etkinliği Avrupa Birliği içerisinde ciddi tartışmalara sebep olmaktadır. En son İngiltere ile Rusya arasında başlayan krizin uluslararası bir krize dönüşmesi de bütün bu gelişmeler çerçevesinde ciddiyetle izlenmesi gereken bir yöne doğru ilerliyor. Tabii, statükoyu zorlayan yeni güç merkezleri ortaya çıkıyor. Bu da Batılı değerler etrafında şekillenen, sistemi sarsan, diğer yandan da Batı'nın içinden gelen tehlikeleri artıran bir tablo ortaya çıkarıyor. Özellikle son otuz yıla damgasını vuran sosyoekonomik sorunlar, eşitsizlikler geniş bir küreselleşmenin kaybedenleri olan kesimlerin doğmasına yol açtı, gelecek korkusu ve birçok kaygı içerisinde insanlar merkez siyasete güvenlerini kaybettiler ve son yıllarda da gördüğümüz gibi, merkez siyasete güvenin kaybolmasının aşırı sağcı akımların, birtakım ırkçıların, kenarda sayabileceğimiz birtakım siyasi akımların artık Avrupa'daki pek çok ülkede ikinci parti, koalisyon ortağı ya da merkeze yürüyen siyasetçi, siyaset unsuru hâline gelmesi şeklinde bir sonuç doğurmuştur. Tabii, bu çerçevede baktığımızda Avrupa bütünleşmesi uluslararası sistemdeki bu dinamiklerden bağımsız değil. Avrupa Birliği bugün şimdikiye kadar hiç görmediğimiz sınamalarla karşı karşıyadır. Avrupa Birliğinin başlıca karşı karşıya kaldığı sınamaları değerlendirmemiz gerekirse şu şekilde özetleyebilirim: Birleşik Krallık'ın AB'den ayrılma süreci yani Brexit dediğimiz süreç bundan sonra önceki Avrupa Birliğinin olmayacağını, yepyeni bir Avrupa Birliğinin ortaya çıkacağını ortaya çıkarmaktadır.

Sığınmacı krizi ciddi bir travma yaratmıştır, bununla ilgili artçı depremler hâlen devam etmektedir. Aşırı sağın yükselişi ve özellikle Amerika Birleşik Devletleri ile Avrupa Birliği arasında iklim değişikliğinden tutun, NATO meselesine kadar transatlantik ilişkilerde yaşanan kriz ve yeni belirsizliklerin ortaya çıkması Avrupa Birliği açısından en temel gündem maddelerini oluşturuyor. Öncelikle, Birlik tarihinde ilk defa bir üye devletin ayrılma yolunda bir adım atması, bütünleşmenin artık geri döndürülemez bir biçimde sona erebileceği şeklinde bir kaygı ortaya çıkardı. Eskiden bütünleşme geri döndürülemez bir süreç olarak görülüyordu, İngiltere'nin ayrılma kararı almasıyla bu algı tamamen yıkılmıştır.

Tabii, biz Türkiye olarak, Brexit müzakerelerini Avrupa Birliği Bakanlığı olarak çok yakından takip ediyoruz. Brexit müzakerelerini takip ederken çok dinamik bir süreçle karşılaştığımızı size ifade etmek isterim. Başlangıçta Brexit'in Avrupa Birliğinde kontrolsüz bir dağılmaya yol açacağı şeklinde endişeler mevcuttu. Ancak geldiğimiz aşamada Avrupa Birliğinin müzakerelerde hep şu ana kadar bir adım önde olduğunu yani bu meseleyi toparlamaya başladığını görüyoruz. Birleşik Krallık açısından bakıldığında ise durum her geçen gün daha sıkıntılı bir hâl alıyor. Özellikle Kuzey İrlanda sorunu, Birleşik Krallık'ın bunu nasıl yönetebileceği ve birtakım iç tartışmalar, İskoçya'yla ilgili tartışmalar bu Brexit sürecinin İngiltere'nin iç politikasına, kendi dengelerine de güçlü bir şekilde etki edeceğini gösteriyor. 6 Şubat 2018 tarihinde başlamıştı müzakereler. 2'nci aşamasında sürecin tıkanma, kopma riski mevcut olmakla birlikte şu ana kadar Avrupa Birliğinin sürecin kontrolünü elinde tuttuğunu ifade edebiliriz.

Diğer taraftan, Birleşik Krallık'ın Avrupa'nın askerî siyasi ve ekonomik anlamda uluslararası alandaki gücüne yaptığı katkı dikkate alındığında Birleşik Krallık'ın üyesi olmadığı bir AB'nin nasıl bir birlik olacağı konusunda çok ciddi tartışmalar yürütülüyor. Tabii bu Avrupa Birliği içindeki güç

dengelerinin da doğrudan etkileyecektir. Hepimizin yakından takip ettiği şekilde sığınmacı krizi Avrupa Birliğinin tabiri caizse 11 Eylülu olmuştur, Avrupa'daki bütün siyasi haritayı şekillendirecek kadar büyük bir etki doğurmuştur ve bu, Avrupa Birliğinin kendi siyasi dinamiklerinin yönetilme tarzına büyük bir darbe indirmiştir. Tabii, düzensiz göçün engellenmesi konusunda mesafe katedilmiş olsa da düzensiz göçle ilgili doğal sorunlar var, örneğin, iskân, yerleştirme, iltica usulleri gibi.

Bir de tabii, siyasi travmalar neticesinde bizim üretilmiş sorunlar diyeceğimiz sorunlar var. Bunlar nedir? İslam düşmanlığı, yabancı düşmanlığı, popülizm, aşırı sağın ortaya çıkardığı tehdit; bunlar Avrupa siyasetini doğrudan etkilemeye devam etmektedir. Tabii, sosyoekonomik sorunlara duyulan tepki büyük bir memnuniyetsizler kitlesi ortaya çıkarmıştır ve bu memnuniyetsizler kitlesi maalesef son zamanlarda bu popülist hareketler diyebileceğimiz siyasi hareketlere doğru kaymaktadır; bu da aşırı sağ tarafından, ırkçılar tarafından ciddi bir şekilde istismar edilmektedir. Maalesef, üzülerek söylüyoruz ki Avrupa siyasetinde artık aşırı sağ marjinal bir unsur olmaktan çıkmıştır, merkez siyaseti tayin eden bir noktaya gelmiştir. En acısı da şudur: Aşırı sağın ajandası artık merkez sağ ve merkez sol partilerin ajandasını da ele geçirmeye başlamıştır. Örneğin, bundan on beş sene evvel yapılan çalışmalarda merkez partiler ile ırkçı partiler arasındaki ajanda uyumu yüzde 5 civarındayken bugün yüzde 80 civarında bir ortaklık ortaya çıkmıştır. Bu büyük bir tehlikedir, Türkiye için de büyük bir tehlikedir, Avrupa'nın geleceği için de, dünya için de büyük bir tehlikedir. Tabii, Avrupa'da sadece aşırı sağ artmıyor, dünyanın genelinde bir aşırılık çağı yaşıyoruz. Merkezde olduğunu iddia eden partilerde de yabancı düşmanlığını, İslam düşmanlığını, içe kapanmacı söylemleri giderek daha fazla görmeye başladık.

Uluslararası konjonktür de Avrupa Birliğini başta güvenlik olmak üzere uluslararası sistemdeki yeni rolünü tanımlamaya zorlamaktadır. Tabii, İkinci Dünya Savaşı sonrasında kurulan düzende temel unsur Amerika Birleşik Devletleri'nin Avrupa güvenliğinin garantörü olmasıydı. Son zamanlarda NATO'ya yapılan yardımların tartışılmasında gördüğümüz gibi, âdeta Amerika Birleşik Devletleri'nin Avrupa'nın güvenliğinin garantörü olmak konusundan çekildiği şeklinde bir izlenim yaratması Merkel'in güçlü cümlelerle buna karşılık vermesine yol açtı. Örneğin, NATO'yla ilgili tartışmalar söz konusu olduğunda Merkel şöyle bir cümle kurdu: "Görüyorum ki eski müttefiklerimize güvenme konusunda aynı tutum içinde olamayız. Dolayısıyla Avrupa kendi güvenliğini sağlama konusunda yeni tedbirler almalıdır." dedi. Tabii bu cümleyi beş sene önce biz tahmin edemedik, böyle bir şey hayal edemedik.

Bu çerçevede, PESCO dediğimiz 25 ülkenin katılımıyla yapılan bu Yapılandırılmış Daimî İşbirliği yani Avrupa'nın savunması konusundaki projelere devam ediyor. Tabii bu NATO'ya alternatif olarak düşünülüyor ama yine de Avrupa'nın böyle bir süreci ilerletmek istediği görüldüğü. Tabii Lizbon Anlaşması'ndan bu yana ilk defa kendine siyasi bir yön belirleme çabası konusunda özel bir gayret içerisine girmiştir Avrupa Birliği, eğer bu reformu gerçekleştiremezse, siyasi yön belirleme konusunda net bir takvim ortaya çıkaramazsa maalesef daha kötü gelişmeler ortaya çıkacaktır.

Komisyon üyelerimizin yakından bildiği gibi, Avrupa Komisyonu tarafından yayınlanan bir Beyaz Kitap var, Fransa Cumhurbaşkanı'nın Avrupa Birliğinin geleceğine ilişkin önerileri var. Dolayısıyla bütün bunlar AB'nin yeni bir reform sürecine girmesi gerektiği konusunda bir irade olduğunu ama bunun bir çerçeveye kavuşturulamadığını henüz göstermektedir. Tabii burada Fransa gibi ülkeler yenilenmiş bir aktivizm güdüleriyle bu konuya yaklaşıyorlar. Doğu Avrupa ülkeleri daha fazla derinleşme konusuna, daha fazla entegrasyon konusuna giderek şüpheci yaklaşıyorlar, daha çok böyle çok vitesli Avrupa gibi

bir projeye yakın durmaya başladılar. Tabii, bütün bu süreçte, Almanya'yı bütün bu reform çabalarında çok belirgin göremedik çünkü kendi iç siyasi gündemiyle ilgili tartışmalar vardı. Bundan sonrasında Almanya'nın pozisyonunu da net bir şekilde görebileceğiz.

Önümüzdeki yıl hepimizin dikkatle izlemesi gereken bir yıl. 2019 yılında Avrupa'da Konsey Başkanı, Avrupa Birliği'nde Komisyon Başkanı ve AB Konsey Başkanı bütün bunlar yenilenecekler, Avrupa Parlamentosu yenilenecek; dolayısıyla ortaya çıkacak tablo bizim kendi millî çıkarlarımız açısından çok yakından izlememiz gereken bir tablodur. Eğer gerekli siyasi iradeyi gösterebilirlerse aslında bu varoluşsal krizi geçmişte olduğu gibi avantaja çevirebilirler, mevcut ortaklıkları güçlendirebilirler, yeni iş birliği ve diyalog mekanizmaları oluşturabilirler; bunlara her zamankinden daha çok ihtiyaç var. Fakat şimdiye kadar bu yönde bir tavır almak yerine daha çok içe kapanan "Önce bir iç sorunlarımızı halledelim, daha sonra iş birliklerini, bütünleşme politikasını gerçekleştiririm." gibisinden bir yaklaşım gördüler. Bunun tek istisnası Avrupa Birliğinin Balkanlara yönelik politikasını gündemine almasıdır. Ben bunun çok sevindirici olduğunu düşünüyorum tabii. Özellikle Çin ve Rusya'nın bölgede artan etkinliği karşısında, tabii Avrupa Birliği harekete geçti ama, yine de her hâlıkârda Balkan stratejisinin kabul edilmesi, Batı Balkan ülkelerine net bir üyelik perspektifi verilmesi, ayrıca Avrupa Birliğinin 17 Mayıs 2018 tarihinde Balkanlarla bir zirve düzenleyerek bu konuda ilerleme sağlamaya çalışması son derece önemlidir. Biz Türkiye olarak Avrupa Birliğinin Balkanlardaki ülkeleri bütünleşme perspektifinin, tam üyelik perspektifinin içine almasını sonuna kadar destekliyoruz, Balkanlardaki barışın korunması açısından bu entegrasyon sürecinin iyi işlemesi gerektiğini düşünüyorum. Tabii, bu ülkelerin AB üyelikleri kadar NATO'ya üye olmaları da bizim için önemlidir. Yakınımızdaki en istikrarlı coğrafyadır. Özellikle Suriye ve Irak'taki gelişmelere bakıldığında buradaki istikrarın kıymeti daha da artmaktadır. Dolayısıyla bu süreç umarız ki bu ülkelerin AB üyesi olacağı bir şekilde sonuçlanır. Tabii bütün bu tablo içerisinde esasında doğru değerlendirildiğinde, Avrupa'nın 11 Eylülü diyebileceğimiz bir sığınmacı krizin de Türkiye-Avrupa Birliği iş birliğinin nasıl olumlu sonuçlara yol açtığının altı çizildiğinde aslında çok daha güçlü bir Türkiye-Avrupa Birliği birlikteliğine ihtiyaç olduğu ortadadır. Fakat bu konuda ilerleme sağlayabildiğimizi düşünmüyorum. Avrupa Birliğinde ciddi bir liderlik sorunu var, karar alma mekanizmaları çok iyi çalışmıyor ve örneğin Balkanlara verilen bir perspektif gibi "İşte şu kadar zaman sonra üye olacaksınız." gibi bir perspektif Türkiye'ye elli yıldır hiç verilmedi. Türkiye'yle olan ilişki daha birtakım çifte standartlarla yürütülen bir ilişki olmaya devam ediyor.

Tabii bu en son yaptığımız zirve önemlidir, Varna'daki zirve. Uzun bir kriz döneminden, uzun bir turbülans döneminden sonra bu krizin aşılması konusunda, ilişkilerin yeniden "reset"lenmesi konusunda önemli bir zirve oldu. Bütün meseleler Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğindeki heyetimiz, Bulgaristan Başbakanı Borisov, Konsey Başkanı Tusk ve Komisyon Başkanı Juncker Başkanlığındaki heyetlerle açık ve net bir şekilde konuşuldu. Sonuçta tabii şu irade var, yani bu ilişkilerin sürmesi gerektiğine yönelik bir irade var Komisyon tarafında ve Konsey tarafında. Ama biz de "Bu ilişkiler sürerken somut takvimlerle sürsün ve bunun somut çıktıları olsun." şeklinde bir yaklaşım içerisindeyiz.

Tabii burada bir şeyi de belirtmek isterim: Avrupa Birliği dayanışmasının giderek ilkeler dayanışmasından klasik bir mahalle dayanışmasına dönmesi de tespit ettiğimiz bir husustur. Örneğin, Yunanistan'ın gündemleştirdiği bu 2 yunan askerinin Türkiye'de olmasıyla ilgili durum karşısında veya Türkiye'nin Doğu Akdeniz ve Ege'deki eylemleri karşısında Avrupa Birliğinin ilkelere bakmaksızın sadece bir mahalle dayanışması çerçevesinde Yunanistan'a destek veriyor oluşu Birliğin bir siyasi ilkeler birliği olma durumuna da bizim açımızdan zarar veren bir yaklaşımdır. Nitekim gördünüz, tam Birliğe, Varna'daki toplantıya giderken Avusturya Başbakanı Kurz "ülkemizin üyelik müzakerelerinin sonlandırılması" gibisinden bir açıklama yaptı. Tabii bu şahıs normalde aşırı sağ bir partiden gelmemesine rağmen aşırı sağ partilerden, ırkçılardan daha ırkçı bir yaklaşım yönetmektedir. Komisyon

üyelerine şunu açıkça söylemek isterim: Avusturya'nın artık tutumu Türkiye'ye karşı muhalif bir tutum olmaktan çıkmıştır, düşmanca bir tutuma dönüşmüştür. Biliyorsunuz, dışışleri bakanlarımız arasında ilişkilerin normalleştirilmesine dönük olarak bir adım atıldı, onların Dışışleri Bakanı Türkiye'ye geldi. Fakat gördüğümüz odur ki Varna Zirvesi öncesinde Avusturya Başbakanının "Türkiye'yle üyelik müzakereleri sonlandırılınsın." gibisinden bir yaklaşımı bunların ilişkilerin normalleştirilmesine dönük bu süreci aslında sadece jenerik olarak kullandığını, böyle bir niyetleri olmadığını ve Türkiye'ye karşı düşmanca bir tutum içerisinde olduğunu göstermektedir. Yani bu artık muhalif bir tutum değildir, resmen Avusturya'nın Türkiye'ye düşmanlık yaptığının altını çizmek isterim.

Tabii, bu ilişkilerin engellenmesini isteyen kesimlere karşı yapmamız gereken işler var. Avrupa'da çok büyük miktarda dostlarımız var, Türkiye'nin önemini anlayan, Türkiye'nin içinden geçtiği bu zor dönemde onunla dayanışma içinde olmak, reformları teşvik etmek Türkiye'yle beraber yürümek gerektiğini söyleyen çok sayıda dostumuz var ve bunlar bize muhalif olanlardan çok daha fazladır. Dolayısıyla Komisyonumuzun bu dostlarımızla olan ilişkilerin parlamenter düzeyde ve diğer alanlarda geliştirilmesi konusunda yapacağı çalışmalar önümüzdeki dönemde Türkiye'nin millî çıkarlarını korumak açısından son derece kıymetli olacaktır.

Mart zirvesinde gördünüz, Komisyon Başkanı Juncker tarafından yapılan açıklama Türkiye'nin üyelik perspektifinin korunduğu, Türkiye'nin bir aday ülke olduğu şeklindedir. Son zamanlarda şöyle bir tutum gelişmeye başlamıştı: Türkiye'nin aday ülke olduğu şeklindeki cümle kurulmuyor, onun yerine "Türkiye'yle komşuluk ilişkisi geliştirelim." gibisinden bir cümle kurulmaya başlamıştı. Buna şiddetle itiraz ettik, Türkiye bir aday ülkedir ve bu Kurz'un açıklamalarına, Avusturya Başbakanının açıklamalarına cevap verirken söylediğim bir şey var: Türkiye ile Avrupa Birliği ilişkilerini sona erdirelim ama diğer alanlarda ilişkileri geliştirelim şeklindeki bir cümle Avrupa'da üretilmiş en büyük yalandır, bu, tamamen kötü niyetin estetik cümlelerle kamufle edilmesidir; bunu hiçbir şekilde kabul etmeyeceğiz. Türkiye açısından temel mesele tam üyelik perspektifidir, tam üyelik dışında hiçbir projeyi, hiçbir yaklaşımı kabul etmeyeceğimizi Bir kere daha burada ifade etmek isterim. Tabii, bu Türkiye'deki darbe girişiminden sonra ortaya çıkan Avrupa Birliğiyle aramızdaki gerilimden sonra bu Varna Zirvesi'nin yapılması önemliydi. Burada bundan sonrasında ilgili beklentimiz somut çıktılar üzerinde daha yoğun bir şekilde çalışmaktır. Arkadaşlarımız bu çalışmalarını devam ettirecek.

En önemli konulardan bir tanesi şudur. Tabii, Sarkozy ve Merkel zamanına gelinceye kadar Türkiye ile Avrupa Birliği arasında düzenli zirveler yapılıyordu. O zaman Sarkozy'nin ve Merkel'in engellemesiyle bunlara son verilmişti. Bu 18 Mart anlaşmasında -daha önceki anlaşmalarda da var- Türkiye-AB zirvelerinin düzenli olarak yapılması bizim bu meselelerde ilerleme sağlayabilmemiz açısından son derece önemlidir. Dolayısıyla, sadece niyetler ve temenniler üzerinde değil, somut alanlarda ilerlemek istiyoruz, terörle mücadele konusunda ilkeli bir yaklaşım bekliyoruz. Çok çarpıcı bir örnektir bu. Türkiye bir DAES saldırısına uğradığı zaman Avrupa'daki pek çok başkentte kamu binalarına ve büyük binalara Türk Bayrağı yansıtılmaktadır, ülkemizle dayanışma içinde bulunduğu gösterilmektedir. Ama Türkiye PKK saldırısına uğradığı zaman, askerlerimiz şehit olduğu zaman, insanlarımız hayatını kaybettiği zaman aynı dayanışmayı Avrupa Birliğinde görememekteyiz. Nitekim, Afrin harekâtıyla ilgili yaklaşımlarına olan itirazlarımız da bu çerçevededir. Dolayısıyla, terörle mücadele konusunda somut ve ilkeli bir yaklaşım bekliyoruz. Bu konuda çalışmaya devam edeceğiz.

Vize serbestisi konusunda biz kâğıdımızı son olarak verdik. Ben daha sonra Sayın Timmermans'la bu konuyu da görüştüm. Onlar bizim verdiğimiz kâğıtla ilgili teknik bir heyeti bu ay içerisinde Türkiye'ye gönderecekler, kendi görüşlerini bize iletcekler, onunla ilgili çalışmaya devam edeceğiz.

Tabii, sığınmacı mali imkânıyla ilgili, gündem yoğun bir gündemdir. Burada dört konunun altını çizmek isterim.

Birincisi: Tabii, 3 artı 3 milyarlık paket Türkiye'ye aktarılırken maalesef ilk dilim çok doğru mekanizmalarla aktarılmamıştır. Kendilerinin bir harcama yöntemi var, bu harcama yöntemine göre çok azını bizim kurumlarımız üzerinden aktardılar, birçoğunu uluslararası kurumlar üzerinden yapıyorlar. Dolayısıyla, burada bazı şeylerin altını çizmek lazım. Yani taahhüt edildi, sözleşmeye bağlandı ve harcanmış farklı farklı şeyler. Şimdi 2,4 milyarı taahhüt ediyor ama bu, bunun harcanacak hâle geldiğini gösteriyor. Daha sonra bunu sözleşmeye bağlıyor yani o uluslararası kurumlarla fakat sahada harcanana baktığımız zaman 810 milyon avroyu geçmiyor. Yani bunlar, proje yapılacak ve bu şekilde ilerleyecek diye. Bu projelerle ilgili bir anımı paylaşmak isterim sizinle yani bu uluslararası yardım mekanizmasıyla ilgili bir anımı paylaşmak isterim. Yıllar evvel -Cemalettin Bey çok iyi biliyor-Sayın Cumhurbaşkanımızla birlikte Somali'ye gittik. Oraya indiğimizde bir tane ekmek fırını yoktu, bir tane su kuyusu yok. Orada dolaşırken ben bir Somalili bakana dedim ki: "Benim elimdeki rakamlara göre Birleşmiş Milletler buraya şu kadar yardım ediyor, Avrupa Birliği buraya bu kadar yardım ediyor, bu paralar nerede?" Hatta biz bir su kuyusu açtığımızda oradaki kabilelerin hepsi katıldılar, o kadar büyük bir olay olarak görülüyordu. Enteresan bir şey söyledi, dedi ki: "Burada terör var diye öyle bir propaganda yapılıyor ki Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği yetkilileri Kenya'da oturuyorlar. Dolayısıyla, gelen paraların üçte 2'si Kenya'daki personel masrafına gidiyor, üçte 1'i de aracı kurumlar tarafından kaybediliyor. Sizin Başbakanınız ailesiyle, bakanlarıyla, büyük bir heyetle buraya geldi, burada insanların yaşadığını gösterdi. Dolayısıyla, sadece bu geliş bile buranın kaderini değiştirecektir. Bundan sonra maddi yardım yapmasanız bile bu bize yeter. Buranın insanların yaşadığı bir coğrafya olduğunu gösterdiniz." Yani bu uluslararası yardımlar meselesinde aslında Türkiye'nin oluşturduğu modelin ne kadar etkili bir model olduğunu da dünyanın farklı yerlerinde iyi bir şekilde anlatmamız gerekir. Şimdi, bu örnekten yola çıkarak onlara şunu söylüyorum: Türkiye'de 800 bin civarında Suriyeli çocuk var, biz bunların 400 binine eğitim verebiliyoruz, kalan 400 binini eğitmezsek bunlar bölgedeki terör örgütlerinin peşine düşeceği çocuklar olacak. Bu çok büyük bir rakamdır; 3,5 milyon mülteci pek çok Avrupa Birliği ülkesinin nüfusunun yarısı kadar bir nüfustur. 800 bin çocuk Finlandiya'da eğitim gören toplam öğrenci sayısı kadardır. Ama sizin öyle bir yardım modeliniz var ki 5 yaşındaki çocuklar emeklilik yaşına, 55 yaşına gelinceye kadar neredeyse bu paralar gelmeyecek. Hâlbuki bu paralar bugün eğitim için ve sağlık için acil bir şekilde bize lazım. İkinci 3 milyarlık euroyla ilgili, işte bu konuda yoğun bir çalışma yapıyoruz. Yani eğitim ve sağlık konusuna direkt aktarılmasıyla ilgili bir çalışma yapıyoruz. Bunu zorlamaya devam edeceğiz.

Bir diğer konu şudur, şunu yapmamız gerekiyor: Göç sorunu dinamik bir şekilde sürmektedir. Dolayısıyla, Türkiye'ye bu konuda ilave fonlar sağlanması gerekir.

Üçüncü konu şudur: Biliyorsunuz IPA yardımları vardır, katılım öncesi mali yardım. Şimdi hem bize diyorlar ki, işte, yargı bağımsızlığı konusunda ve benzeri konularda eleştiriyoruz sizi. Ondan sonra tutuyorlar Avrupa Birliği ile bizim yargı organlarımız arasındaki projelere aktarılan mali yardımları kesiyorlar. Siz bunları eleştiriyorsanız, beraber ilerleyebilmemiz için bu alanlara daha çok fon aktarmanız lazım. Dolayısıyla, fonu kestığınız zaman, bu çifte standartlı bir yaklaşım oluyor.

Dördüncü konu çok önemlidir, bunu çok önemsiyoruz. Şimdi, bizim Zeytin Dalı Harekâtı ve Afrin Harekâtı'yla ortaya çıkan tablo son derece kıymetlidir. Birincisi, bu, buralar terörden arındırıldığı için göçü geri döndürecek ve şöyle bir teklifte bulunmuştur Cumhurbaşkanımız Avrupa Birliği ve diğer

ülkelere: Gelin Suriye'nin içinde beraber konutlar yapalım. Hem göçü tersine çevrilmiş oluruz, buradaki insanlar giderler oraya yerleşirler hem de bir daha buraya terör örgütlerinin yerleşmesini engellemiş oluruz. Dolayısıyla, mali tablo açısından bu dört meselede bu meseleyi takip etmeye devam edeceğiz.

Vize serbestisi konusunu söyledim.

Gümrük birliğinin güncellenmesi konusu esasında son derece kıymetli bir konu, şu açıdan: Bu konunun gündeme gelmesi, ilk olarak Avrupa Birliği tarafından gündeme getirilmiştir. Onlar Dünya Bankasına yaptırıkları çalışmada bunun iki tarafın da faydasına olacağını öngörmüşlerdi, Türkiye olarak biz de bunu uygun bulduk. Fakat daha sonra teknik bir mesele olan gümrük birliği meselesini siyasi bir meseleye çevirdiler. Şöyle bir çelişkiyle karşı karşıyalar: Eskiden şöyle deseydim: "Bir süper gücün devlet başkanı dedi ki: 'Biz serbest ticarete karşıyız, küreselleşmeye karşıyız.' Bunun karşılığında da bir başka süper gücün devlet başkanı dedi ki: 'Biz küreselleşmeye destekliyoruz.'" İsimlerini vermeseydim eskiden şöyle düşünülebilirdi: "Küreselleşmeye karşıyız." diyen Çin Devlet Başkanıdır, "Küreselleşmeyi destekliyoruz, serbest ticarete destekliyoruz." diyen de Amerikan Başkanıdır diye düşünülürdü. Hâlbuki şimdi tersi oluyor. "Küreselleşmeye karşıyız." diyen Amerikan Başkanıdır, Çin Devlet Başkanı da "Küreselleşmeyi destekliyoruz." diyor. Şimdi, biz de diyoruz ki... Avrupa ne diyor? "Biz küresel küreselleşmeden ve serbest ticaretten yanayız." diyor. Gümrük birliğini güncellemezseniz o zaman siz de korumacılık içerisine girmiş oluyorsunuz yani kendinizle çelişmiş oluyorsunuz. Eğer küreselleşmeden ve serbest ticaretten yanaysanız bu çerçevede bize destek vereceksiniz.

Tabii, fasıllar konusunda soru-cevap kısmında, sohbet edeceğimiz kısımda ayrıntılı bilgi veririm. Fakat şunu söylemek gerekiyor: Bizi eleştiriyorsanız, beraber ilerlememizin yolu fasıllardır. Fasılların açılması için ön kriter ortaya koyulması bir çifte standarttır, bir çelişkidir. Avrupa Birliğini cazip kılan şey Avrupa Birliğinin müzakere etme kapasitesidir. Dolayısıyla, eleştirdiğin konularda fasıl açacaksın, beraber çalışacağız, daha sonra fasıl kapatıp kapatmamaya karar vereceksin. Eğer olgunlaşmışsa fasıl kapatırsın. Ben de şunu söylüyorum onlara: Türkiye'yi en çok hangi konularda eleştiriyorsunuz, sürekli olarak her gün diyorsunuz ki "Yargı bağımsızlığı, adalet konuları." Peki, buyurun, 23'üncü, 24'üncü fasılları açalım. Normalde biz bunlardan korkacak olsak, basın özgürlüğü, ifade hürriyeti, benzer konuları konuşmaktan korkacak olsak bunlardan kaçınmamız gerekirdi. Ben diyorum ki "Hayır, diğer fasılları bir kenara bırakın, öncelikle 23'üncü ve 24'üncü fasılların açılmasına katkı sağlayın."

Her hâlükârda yapmadıkları bir konu da şudur: Bakın, Mart 2015'te bir günde Akdeniz'den 7 bin kişi geçiyordu, Türkiye'nin yaptığı bu 18 Mart anlaşmasıyla birlikte bu sayı bugün 20'ye, 30'a düşmüştür ve biz Akdeniz'deki ölümleri durdurduk. Bu gerçekleştiği takdirde gönüllü insani kabul gerçekleştireceklerdi yani Avrupa'ya çok sayıda mülteci alacaklardı fakat maalesef bunu yapmıyorlar ve Avrupa Komisyonu ile Polonya, Macaristan gibi ülkeler arasında ciddi tartışmalar vardır. Utanç verici bir şeydir. Avrupa'nın merkezinde, örneğin pek çok başkentte köprülerin altına kayalar yerleştirilmiştir mülteciler buralarda barınmasın diye, insanlar kamplardan kovulmuştur. Şimdi, biz bu "Nazi" lafını söylediğimizde bazıları rahatsız oluyor ama size bir anekdot anlatayım. İtalya'nın bir adasına göçmenler yerleşiyorlardı, Avusturya Başbakanı -biraz evvel bahsettiğim, Türkiye'ye düşman olan dediğim- Kurz şöyle bir açıklama yaptı: "Bu adanın karayla bağlantısını keselim, mülteciler Avrupa ana karasına çıkmasın." O adanın İtalyan Belediye Başkanı da dedi ki: "Biz bu lafları Avrupalı liderlerden değil ancak Nazilerden duyarız, bu bir Nazi yaklaşımıdır." Yani bu göçmen konusunda müthiş bir ırkçı yaklaşım var.

Tabii, şununla gurur duymalıyız ve bunu her yere anlatmalıyız: Bakın, Türkiye’de ufak tefek tartışmalar dışında 3,5 milyon insanla ilgili büyük bir tartışma olmamıştır ve gurur duyacağımız şeylerden bir tanesi şudur: Türkiye’de hiçbir siyasi parti, hiçbir siyasi odak göçmenlere karşı ırkçı bir yürüyüş yapmamıştır. Birtakım tartışmalar olmuştur ama hiç kimse, toplumumuzun hiçbir kesiminde -siyasi odak da dâhil olmak üzere- bu ırkçı yaklaşımı ortaya koymamıştır.

Tabii, Avrupa’da, Avrupa Birliğinde önemli sayıda Fetullahçı terör örgütü mensubu ciddi şekilde organizasyonlarına ve faaliyetlerine devam ediyor. Bu konudaki hatırlatmalara devam ediyoruz.

Bir de yeni teklifimiz oldu, Komisyonumuzun bilgisine arz etmek isterim bunu. 2004 yılında yapılmış ve “21’inci yüzyılın en büyük küresel zirvesi” denilmiş. İslam İşbirliği Teşkilatı Dönem Başkanınız biz, Avrupa Birliğine de aday ülkeyiz. Dolayısıyla, tam bugün, bu dönemde Avrupa Birliği ile İslam İşbirliği Teşkilatı arasında bir zirve yapılmasını tekrar önerdik, 2004’te yapıldığı gibi. Bu, son derece önemli olacaktır. Her türlü aşırılığa karşı güçlü bir mesaj verilecektir ve ayrıca Avrupa Birliği ile aramızda ortak anlaştığımız dış politika konuları vardır. Bunlardan bir tanesi Arakanlı Müslümanlar meselesinde büyük oranda aynı düşünüyoruz. İkincisi, Filistin, Kudüs meselesinde büyük oranda aynı düşünüyoruz. Yemen ve Kırım gibi konularda aynı şekilde ortak çalışmalar yapabiliriz, özellikle Kudüs konusunda büyük oranda Avrupa Birliği, Türkiye’nin pozisyonuyla paralel bir pozisyon almıştır. Dolayısıyla, bütün bunların tartışılması açısından önemli olacaktır.

Tabii, bu çalışmaya devam ederken karşımızda eskisi gibi tek bir Avrupa Birliği yok, içinde çeşitli güç grupları var. İskandinav ülkeleri bir tarafta, Baltık ülkeleri bir tarafta, Batı Balkanlar başka bir tarafta, Akdeniz ülkeleri başka bir tarafta, Fransa, Almanya eksenli başka bir tarafta. Bütün bu güç dengeleri içerisinde millî çıkarlarımızı gözeterek Türkiye’nin bu Avrupa Birliği yolculuğuna katkı sağlayacak stratejileri geliştirmek zorundayız.

Sonuç olarak şudur: Yakınıımızdaki en istikrarlı coğrafyadır, güvenliğini bize borçludur. Avrupa Birliğinden alacağımız vardır. Ve şunu net bir şekilde söyleyebiliriz: Bu göç krizi Kavimler Göçü gibi Avrupa haritasını baştan sona değiştirebilirdi fakat Türkiye bu göçmen anlaşmasıyla birlikte, esasında göçmenlerin buradan tutulmasıyla birlikte Avrupa’nın geleceğini, Avrupa’nın siyasi geleceğini kurtarmıştır, Avrupa demokrasilerini kurtarmıştır. Eğer bu göçmenler Avrupa’ya gitseydi, aşırı sağ akımlarının hepsi iktidardı, bugün Avrupa’daki liderlerin hiçbirisi seçim kazanamazlardı. Dolayısıyla, Avrupa’nın güvenliği, Avrupa’nın refahı ve Avrupa’nın geleceği, bizim millî çıkarlarımız açısından burada istikrarın olması önemlidir. Bu çerçevede bu süreçleri desteklememiz ve kendi çıkarlarımız açısından takip etmemiz gerekir diyorum.

Sayın Başkanım, Komisyonunuza çok teşekkür ederim bu bilgileri paylaşma fırsatı verdiğiniz için. Benim arzum şimdilik bu kadar.

BAŞKAN – Sayın Bakana çok teşekkür ediyoruz.

Soru-cevap bölümüne geçeceğiz.

Basınıımıza da teşekkür ediyoruz.

Soru sormak isteyen üyelerimizin normal Komisyon toplantılarındaki gibi mikrofonlarına basmalarını istirham ediyorum, ona göre söz vereceğim.

Sayın Çonkar, buyurun.

AHMET BERAT ÇONKAR (İstanbul) – Sayın Bakanım, öncelikle sunumunuz için çok teşekkür ediyoruz, çok kapsamlı ve önemli değerlendirmeler vardı. Benim sorum çok kısa olacak. Bu bahsettiğiniz AB ile İslam İşbirliği Teşkilatı zirvesi önerimize nasıl bir yaklaşım gösteriyorlar, bir değerlendirme yaptılar mı? Onu öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANİ ÖMER ÇELİK (Adana) – Şimdi, şöyle: 2004 yılında bu zirve yapılmış. O zamanki yorumlara baktığımızda -çok enteresan- Birleşmiş Milletler toplantısından daha kapsamlı bir zirve olmuş ve “Bu, 21’inci yüzyılın ilk küresel zirvesidir.” diyorlar. Şöyle bir şey var, bir değerlendirme düşünüyorum: Yani bu bölgedeki ve Avrupa’daki radikalizmin birbirini beslediğini düşünüyorum. DEAŞ ile Avrupa’daki aşırı sağın bizim açımızdan hiçbir farkı yok, ikisi de bizim değerlerimize tehdittir. Bu işleri oturup konuşmamız lazım ve maalesef şöyle bir kısır döngüye soktular: İslam düşmanlığı, yabancı düşmanlığı, ırkçılık, göçmen düşmanlığı yapan partilerle yarışabilmek için bu söylemlere alan açtılar. Tabii, bu her zaman böyledir. Bu aşırı sağ partilerin söylemlerine alan açtığımızda merkez sağ ve sol partileri bunları yutarlar ve bir noktaya geldik ve bu herkes için tehlikeli. Şimdi, düşünebiliyor musunuz, Fransa’da 2’nci parti durumunda Le Pen, AFD koalisyonuna girdi ve bana bir Alman politikacı dedi ki: “Bunların üçte 1’inin doğrudan Nazi örgütleriyle bağlantısı var.” İşte, Avusturya’daki durumu biliyorsunuz. Hollanda’da Wilders zaten bekliyor pusuda yani bu bozulduğu anda başka bir şeye dönüşecek. İtalya’da hem popülist partiler hem aşırı partiler, kuzey liginden diğerlerine kadar önemli bir tablo ortaya çıktı.

Şimdi, bizde bu Avrupa Birliği meselesi iki şekilde hep tartışılmıştır. Bir teslimiyet; iki, reddiyecilik şeklinde. Hâlbuki rasyonel bir yerden bakmak lazım. Bizim millî çıkarlarımız açısından bu coğrafyanın istikrarı bizim için önemlidir ve tartışılmaz olan şudur: Türkiye pek çok özelliğinin yanı sıra bir Avrupa devletidir, Avrupa’da ev sahibiyiz. Şimdi burada oturup bunlarla tartışmamız lazım. Avrupa Birliği Bakanlığı olarak pek çok başkentte İslamofobiyle ilgili tartışma yaptığımız zaman Musevi örgütlerini de çağırıyorum. Benim şöyle kişisel bir değerlendirmem var: Bu Rus matruşkası gibi diyorum. En üste Türkiye düşmanlığını koyuyorlar, kaldırıyorlarsunuz altından İslam düşmanlığı çıkıyor, kaldırıyorlarsunuz onun altında göçmen düşmanlığı var, kaldırıyorlarsunuz yabancı düşmanlığı var ve aslında biraz daha kaldırdıklarında görecekler ki altında Yahudi düşmanlığı var ve onun altını kaldırdığında var Europhobia var. Aslında Avrupa değerlerine düşmanlık yapanlar, Avrupa değerlerine düşmanlık yapamadıkları için İslam düşmanlığı üzerine ilerliyorlar. Dolayısıyla, Avrupa’daki demokratları yanımıza almamız lazım, özgürlükçüleri yanımıza almamız lazım. Bu çok önemli bir şey var.

Marx “Yahudi Sorunu” kitabını yazdığında 25 yaşındaydı. Pek çok yazdığı şeyi daha sonraki ileri yaşlarında değiştirdi, değiştirmedigi nadir eserlerinden birisi “Yahudi Sorunu”dur ve söylediği şey şuydu: “Avrupa Yahudi sorununu aşmadan gerçek bir birlik olamaz, gerçek bir özgürlükçü, hukuka dayalı bir yapı olamaz.” diye. Bu anekdotan ilham alarak şunu söyleyeyim, Marx’ın söylediğinden yola çıkarak şunu söyleyebiliriz ki: Yahudi sorununun yerini bugün İslam sorunu almıştır. Dolayısıyla, Avrupa İslam sorununu aşmadan demokrasisini kurtaramaz ve anlamlı, özgürlükçü bir geleceğe sahip olamaz. Şimdi, bunu iyi anlatmamız, iyi çalışmamız gerekiyor.

Komisyon üyelerimizle şunu paylaşmak isterim: İslamofobiya meselesini ben kişisel olarak da yakın takip ediyorum. Sayın Başkana öneriyorum, ilerleyen zamanlarda, belki birkaç ay sonra, sadece İslamofobiyle ilgili bu Komisyonunda bir oturum düzenlemeyi arzu ederim, bu görüşlerimizi paylaşmak için heyetinizle. Misafirliğimizden memnun kalırsanız, bundan sonrasında...

BAŞKAN - Biraz sonra karar vereceğiz Sayın Bakanım.

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANİ ÖMER ÇELİK (Adana) – Biz şu anda tereddüde düştük çünkü çay yok.

OĞUZ KAAAN SALICI (İstanbul) – Çay yok...

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANİ ÖMER ÇELİK (Adana) – Oğuz Bey’le aynı anda söyledik.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, önce deniyoruz bakanları, ona göre çay, kahve...

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANİ ÖMER ÇELİK (Adana) – Tabii, kapasitesi ne kadar diye...

Şimdi, haritayı önümüze aldığımızda şu çıkıyor ortaya: Bütün radikalizm Türkiye kökenli camilerden çıkmıyor, Türkiye kökenlilerin oturduğu mahallelerden çıkmıyor; Kuzey Afrika kökenli camilerden çıkıyor ve onların mahallelerinden çıkıyor.

Şimdi, son zamanlarda bizim Diyanet, DİTİB vesaire, bunu dışlamaya çalışıyorlar. Ben de onlara şunu öneriyorum, diyorum ki: DİTİB sizin DAES'e karşı beraber çalışmanız gereken bir kurum. Şimdi, yeni bir moda çıktı, dün değil evvelsi gün uçaktayken Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı uçaktaymış, o geldi bana anlattı. Avusturya diyor ki: "Avusturya'da yetişmeyen imamı ben burada barındırmayacağım." Şimdi, bu kaç yıllık bir süre olacaktır. İkincisi, Avusturya'da yetiştirdiğin imam oradaki cemaat açısından makbul olacak mıdır? Ha, biz şunu kabul ediyoruz: Mesela Fransa'da bir üniversite açalım ve orada yetiştirelim, bu makul bir teklif yani Fransa'da bunu beraber yapalım gibisinden. Dolayısıyla, bunları konuşmamız lazım.

İkincisi: Hakikaten dünyanın çivisi çıkıyor. Yani bu tartışmalara bakarsanız, en basit bir örnek, işte, bir Amerika Birleşik Devletleri Başkanı tuttu "Okullardaki öğretmenlere silah dağıtalım, öğrencileri korusunlar." dedi. Şimdi iç politika ve dış politikadaki bu gelişmeler karşısında Avrupa istikrarına daha çok sarılmamız, Avrupa'yla daha iyi ilişkiler kurmamız gerekiyor. Burada da mücadele edeceğiz, düşmanımız bu aşırı sağ akımlardır.

Bir de isim vermek istemiyorum ama net olarak şunu söyleyeyim: Avrupa Birliğine karşı olan rakip devletler Avrupa'daki aşırı sağ partileri ve Türkiye düşmanı partileri destekliyorlar ki bir, Türkiye-Avrupa yakınlaşmasını engellemek; iki, Avrupa istikrarını bozmak. Yani bu çok önemli bir şey. Avrupa Birliği dışındaki birtakım büyük devletler bu aşırı akım partilere özel destekler veriyorlar bu bakımdan. Dolayısıyla, aşırı sağ akımlara tepki verirken bunu Avrupa'ya karşı bir tepkiye dönüştürmememiz lazım. Yani ister Avrupa ister Latin Amerika, biz ülkemizin çıkarlarına bakarız ama burada istikrar var, ekonomik olarak burayla şeyimiz var. Şöyle bir tablo öneriyorum... Bir gün bir arkadaşımız dedi ki: "Allah'a şükür, bunlar dağılıyor, biz bunlardan kurtuluyoruz." Ben de dedim ki: Dağıldığı zaman ne olacak? Bir, Avrupa'daki Türkler, Müslümanlar, vatandaşlarımız ve mazlum insanlar ırkçı ve faşistlerle baş başa kalacak. İki, ithalat-ihracat dengemiz yüzde 50-50, doğrudan yatırımın 60-70'i oradan geliyor, bu imkândan mahrum kalabileceğiz. Üç, Balkanlarda savaş çıkacak. Ya, bütün bunlar bizim çıkarlarımıza aykırı şeyler. Dolayısıyla, bu çerçevede değerlendirip Avrupa istikrarını burada pekiştirmek lazım, güçlendirmek lazım. Bunu bana söyleyen arkadaşımız Osmanlı tarihine çok düşkün bir arkadaşımız. Mesela dedim, tam tersine, Fatih Sultan Mehmet olsaydı şöyle derdi: "Ya, bu Avrupalılar iyice yoldan çıktılar, bu Avrupa'yı dağıtacaklar 2 adam gönderelim de şurayı toparlayalım." diye bakardı. Bu istikrar bizim devletimiz açısından, kendi çıkarlarımız açısından son derece önemlidir, bu perspektif. Dolayısıyla, bunu yapabilirsek... Tabii, şu var: Ben bunu söylediğimde çok olumlu karşılandı fakat o tarafta da problemler var, İslam İşbirliği Teşkilatında da yapısal problemler var. Bir de iki taraf açısından da şöyle bir problem var: İşin teklif edeni Türkiye. Yani hem aday ülke olarak orada olacak hem İslam İşbirliği Teşkilatı Dönem Başkanı olarak orada olacak. Ama bunu yüksek sesle dillendirmekte fayda var. Ben mesela bu AB zirvesini dillendirdiğimde önce olumsuz bakmışlardı, işte bir sene ısrar ettik, ısrar ettik, söyledik, söyledik, netice itibarıyla bir yere geldik. Yani bunun önemli olacağını düşünüyorum.

Bir de mesela diyoruz ki: "Arakan'da beraber çalışalım." Yani onlar yardım götürüyor, biz de götürüyoruz; beraber götürelim o insanlara. Kırım meselesi duruyor, Yemen meselesindeki insani trajedi artıyor. Bu konularda beraber çalışabiliriz.

BAŞKAN - Sayın Salıcı, buyurun.

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Şimdi, Sayın Başkanım, bence geniş ve kıymetli bir değerlendirme yaptınız. Ben sizin konuşmalarınızı Meclis Genel Kurulundada ısrarla takip ediyorum. Çizmiş olduğunuz çerçeve beni mutlu eden bir çerçeve. Ben şöyle anlıyorum: Avrupa Birliğinden yana, Avrupa Birliğinin içindeki yabancı düşmanı aşırı sağ akımlara karşı, oradaki Müslümanların ya da Türkiye kökenli Müslümanların, ne olursa olsun, onların toplumla, toplumun içinde önemli bir yer almasını, entegrasyonunu önemseyen...

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANİ ÖMER ÇELİK (Adana) – Destekliyoruz.

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – ...Türkiye'nin ticaretini artırmaya çalışan bir yaklaşım. Hatta sizin matruşka örneği iyi bir örnek. Doğru, bence de eurofobik bir şeyi ortaya koyamadıkları için mahalle baskısı sonucu onu farklı şekillerde kamufle ediyorlar. Biz bu eleştirileri yapıyoruz Türkiye olarak. Peki, biz Avrupa Birliğine nasıl bir perspektif sunuyoruz? Yani bu liberal düzenler sıkıntı yaşayacak, yaşıyor, oralarda bir zayıflama var. Peki, Türkiye liberal düzenlerin zayıfladığı bir dünyada nasıl konumlanacak? Az önce adını vermeden söylediğiniz AB dışı büyük devletler aşırı sağ akımlara destek oluyor. Size vermeyin, ben vereyim, Rusya; alenen destek veriyor. Almanya'da da veriyor, başka yerlerde de veriyor. Dün gece de bol bol askerî anlaşma imzaladık. Birisini alalım, öbürünü atalım anlamında söylemiyorum bunları. Yani bir kategorik şeyim yok, bir kategorik karşıtlığım filan yok. Ama şunu anlamaya çalışıyorum: Yani Avrupa Birliğindeki aşırı sağ akımları savunan... Avrupa Birliği Bakanı Avrupa Birliğine gittiğinde kendi ülkesindeki demokrasi ve insan hakları konusunda sıkıntıya düşüyor. Sadece Avrupa Birliği Bakanı değil, giden her heyetimiz sıkıntıya düşüyor arkadaşlar. Şimdi, aşırı sağ akımları eleştiriyoruz ve biz karşılığında başka bir perspektifi, bir medeniyet perspektifi sunabilmeliyiz. Bu jargon olarak var. Yani iktidar partisinde bir medeniyet perspektifi var ama altı boş, altında ne olduğunu en azından ben henüz keşfedebilmiş değilim, eğer varsa ve bir uygulamaya geçme imkânı varsa da ondan büyük memnuniyet duyarım. Bence bütün diğer konuların tamamından daha önemli bir çerçeve bu. Liberal düzenin yerine Türkiye neyi önerecek, neyi koyacak ve Avrupa Birliğindeki -sizin saydığımız bütün o sıkıntılara katılıyorum, fazlası vardır azı yoktur- bütün o sıkıntılı durumlardan çıkış için kendisine moral üstünlük sağlayacak temel argümanı ne olarak ortaya koyacaktır?

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANİ ÖMER ÇELİK (Adana) – Şimdi, bu dediğiniz şey önemli yani buna çok yoğun bir şekilde kafa yormamız lazım. Fakat şunu bilelim: Bundan sonrasında güvenlik meseleleri dünyanın her tarafında öne çıkacak. Mesela bu vize serbestisinde bize "Terörle mücadele yasanızı değiştirin." diyorlar. Avrupa'daki herkes terörle mücadele yasanını sertleştirdi. Şimdi, mesela bir örnek verelim, 15 Temmuzdaki modellemeyi getirelim. Bundestag bombalansaydı Almanya'da, Brandenburg Kapısı'na tank yerleşseydi ve sivillere ateş açsaydı Almanya hangi tedbirleri alırdı? Şimdi, bakın, İngiltere'de Westminster'da bir polis şeyin önünde bıçaklandı, neler oldu gördük veya İngiltere'de Salisbury'deki ajan meselesinde dünya ayağa kalktı; diplomatlar sınır dışı ediliyor, başka şeyler oluyor, şu oluyor, bu oluyor.

Şimdi, şunu iyi görmemiz lazım ve bunu çok net bir şekilde ben söyleyebilirim size: Oğuz Bey, diyorum ki bunlara, ya bakın diyorum... İşte, her gittiğim ülkede bu şekilde örnek veriyorum. Mesela Almanya'da verdiğim, Bundestag bombalandı, Brandenburg Kapısı'nda böyle oldu, şu oldu, bu oldu. Ne yapardınız? Bir duruyorlar. Ya buna rağmen Türkiye'nin Avrupa Birliği Bakanı gelmiş, fasıl açalım kardeşim diyor. Fasıl açalım diyorum ben yani. Siz bunun kıymetini görmüyorsunuz. Bak, ben olağanüstü hâlle ilgili karar aldım. Ben bu olağanüstü hâlle ilgili karar alırken Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne bağlılığımı taahhüt ediyorum size, yani buradaki derogasyon hakkımı

kullanıyorum; burayı reddetmiyorum ki ben, bu çerçevenin içinde kaldığımı söylüyorum. Ama şunu bilelim... Yani işte ben siyasete girdiğimden beri, ben başdanişmandım, milletvekiliydim, o zaman Volkan Bey Büyükelçiydi, Selim Bey büyük... Hep bu işlerle beraber uğraştık, ta tanışıklığımız oradan geliyor ve buna çok emek verildi, çok gayret sarf edildi. Size şunu söyleyebilirim, bütün bu şeye göre yani buranın mahremiyeti içerisinde, emin olun, iktidar partisi-muhalefet partisi meselesi değil. Biz burada on şey yaptıysak bir karşılık gördük, bu nettir yani. Bunu da iktidar partisi-muhalefet partisi şeyinde söylemiyorum. Yani ben kendi yaşadığımı söylüyorum. Tam müzakere tarihi aldığımız zaman, karşımızda Hollanda Dışışleri Bakanı var; adam abuk sabuk, Avrupa Birliğinde olmayan kriterler getiriyor. O zaman Cumhurbaşkanımız Başbakan, bunu görünce Beyefendi ne yaptı? "Toplantı bitmiştir." dedi, kalktı. Yürüyoruz hep beraber, o zamanki İngiliz Büyükelçisi Peter Westmacott'ı gördük. Peter "Ne oldu?" dedi. Dedik ki: "Hristiyan kulübü size hayırlı olsun, biz gidiyoruz." Adam yalvardı "Bir beş dakika şu odada oturun." dedi. Biz zaten uçağı bekleyeceğiz, arabalar gelecek, bir beş dakika oturacağız. Beş dakika sonra Tony Blair, Berlusconi, Schröder geldiler, işi bitirdiler. Peki, kardeşim, biz Avrupa Birliğinin kriterleriyle bitiremediğimiz işi 3 kişiyle nasıl bitirdik? O da aynı Türkiye, bu da aynı Türkiye. Şunu söylemek istiyorum, haklı çıkmak, haklı çıkmamak için değil: Bana mesela bütçe görüşmelerinde bunu sordular arkadaşlar. "Tamam, siz Bakan olarak bunu söylüyorsunuz da olağanüstü hâl var, şu var, bu var." Dedim ki bakın, biz bunlarla ilerleme iradesini ortaya koyalım. Ben şimdi olağanüstü hâli kaldırırsam zannediyor musunuz ki şey olacak? Çok komik bir şey yani koca Avrupa Birliği 2 Yunan askeri için şey yapıyor. Peki kardeşim, bizim daha önce sınırı geçen 1 askerimize sekiz ay hapis cezası vermediniz mi siz?

Şimdi, dolayısıyla, yapacağımız iş şu: Bu güç dengelerini iyi koruyacağız. Nedir o? Hassas olmamız gereken şey şu: Biz bu dünyada nasıl ayakta kalacağız? Mümkün olduğu kadar bu özgürlük-güvenlik dengesini koruyarak. Bundan sonraki dünya bir güvenlikçi dünya olacak, bu kesin. "Liberal düzen bitti." derken onu söylemeye çalışıyor veya "Eski liberal düzen olmayacak." derken. Burada Türkiye için kıymetli olan şey, etraftaki coğrafyaya da bu örneklığı verebilmek için, özgürlük-güvenlik dengesini koruma konusunda hassas... Biz şöyle bir tartışma yaparsak: "Yani ben özgürlüğü savunuyorum, güvenlik şeyini dikkate almıyorum." "Ben güvenliği savunuyorum, öbürünü dikkate almıyorum." Biz buradan çıkamayız. Ve şunu size rahatlıkla söyleyebilirim, bunların hepsini tanıyoruz tek tek, hepsiyle oturup kalkıyoruz, emin olun, burada bu Komisyonun kapasitesi, pek iyi bir kapasite bunlarda yok -şu anki Avrupa'yı söylüyorum- karşımızda bu tip muhataplar da yok. Benim önüme gelsin, ilerleyeceğiz. Diyorum ki bakın, basit bir şey söylüyorum: "Siz 10 tane madde yazın, biz de 10 tane madde yazalım, hadi ilerleyelim." Böyle olur bu iş.

Şimdi bir ilerisini söyleyeyim, bazı arkadaşlarımızın söylediği, muhalefet partisinden bazı arkadaşlarımızın bana Komisyonunda söyledikleri: "Biz yapalım, onlar da yapıyorsa yapsın, yapmıyorsa yapmasın." Zaten insanımız için yapacağız yani "Yapıyorsak yapıyoruz." değil.

Şimdi, son üç dört aya bakın yani hâlâ ordudan şu kadar adam çıkıyor, bilmem nereden, işte bu FETÖ'yle ilgili, başka işlerle ilgili.

Başka bir örnek vereyim, Fransa. Fransa'ya diyorum ki: Elysee Sarayı bombalandı, Eyfel'in oraya tank yerleşti, millete ateş etti. Geliyor mu gözünün önüne? Peki, ekliyorum, 3,5 milyon mülteci var. Ekliyorum, bir de Fransa'nın 1.295 kilometre Suriye ve Irak'la sınırı var. Ne yapardın? Emin olun, bizim koruduğumuz özgürlük-güvenlik dengesini koruyamazdı. Ben oraya bakarak söylemiyorum ama diyorum ki: "Bu konuda hassas olalım, daha çok çalışalım, daha çok model üretelim." Bu, tamam. Bugünün dünyasında vereceğimiz perspektif budur. Çünkü şöyle bir şey var: Biz özgürlük-güvenlik dengesini korumuzsak... Örneğin, güvenlikçi, özgürlükçü bir perspektif uğruna bunların dediği gibi,

“Terörle Mücadele Yasası”nı değiştir.” Bana diyor ki eğer ben işin ucunu müzakere etmeyecek olsam: “Molotofkokteyli -en başta böyle bir şey vardı, şimdi yok da resmen böyle bir şey, bizden böyle bir şey istenmiyor da en başta böyle bir dile gelmişti- atanın yüzüne puşı bağlamasını yasaklama.” Niye yasaklamayayım? Ben altı yedi sene evvel seçim çalışması yapıyorum Adana’da, minibüsün içindeyim, puşili biri geldi, molotofu attı minibüsün içine, ben çıktım, şoförün kolu yandı, yedi sekiz sene evvel oldu bu. Bizim seçim büroları, bilmem ne, şu bu falan oluyor. Yani senin vatandaşının canı kıymetli de...

Ben Brüksel’e gidiyorum, basit bir şey, otele giriyorum, otelin önünde 2 asker bekliyor. Yani şöyle bir şey olacak: Bizim burada verdiğimiz terörle mücadele, buna rağmen yapmaya çalıştığımız şeyler vesaire... Bu dengeyi korumak konusunda çok hassas olalım. Ben bunun iktidar, muhalefet işi olduğunu da düşünmüyorum. Yani burası Dışışleri Komisyonu, kendi başına bir aktördür, buranın iktidarı muhalefeti olmaması gerekir bu dışarıdaki işlerle ilgili diye düşünüyorum. Yani mesela baktım, Twitter’den takip ettim, İran’a gittiniz, Amerika’ya gittiniz, başka yerlere falan, bu hareketlilik bizim hepimizin faydasınadır. Dolayısıyla bize şunu demesin: “Ya, sen olağanüstü hâli kaldır, gel; şunu kaldır, gel; bunu kaldır, gel.” Fransa olağanüstü hâli kaldırdı, ne yaptı? Olağanüstü hâldeki bütün ceza maddelerini normal yasa hâline getirdi. Bu hiçbir zaman hiçbir devletin hoşnut olacağı bir şey değildir, mecburiyetler karşısında, zaruretlere karşısında ortaya çıkacak bir şeydir. Basit bir şey, hepimiz bunu görüyoruz.

Bakın, çok büyük helikopterlerle çok büyük iş makinelerini indirmeden Afrin’deki o tesisleri yapamazsınız. Biz bununla karşı karşıyız. Demek ki ortada hayali bir durum yokmuş. Buna rağmen, Mecliste, başka yerlerde bu özgürlük-güvenlik dengesini korumak için daha çok çalışma yapalım, ortak noktaları nasıl bulabiliriz, bununla ilgili bulalım. Benim onlara söylediğim budur. Diyorum ki: şu soruyu sorun kendi kendinize: Diyorsunuz ki: “Türkiye AB’den kopuyor.” Peki. Aslında “Türkiye büyük bir ülke olmasaydı, sizin bu tavrınız karşısında çoktan Rusya-Çin eksenine yerleşirdi.” diyorum. Türkiye büyük ülke olduğu için öyle kolay kolay eksenini değiştirmez. Ama şunu da bilelim: şimdi, bize diyorlar ki: “Siz Rusya’yla iyi işler geliştiryorsunuz, eksen kayması...” Emin olun, Almanya’nın, ötekinin berikinin Rusya’yla geliştirdiği iş... Zaten Avrupa’nın gazının, elektriğinin yüzde 25’i oraya bağımlı. Türkiye bunu doğru yapıyor.

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Askerî ilişkiler...

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANİ ÖMER ÇELİK (Adana) – Askerî ilişkiyle söylüyorum.

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Turist gelsin, yatırım gelsin, ürün satalım.

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANİ ÖMER ÇELİK (Adana) – Orada da bilgi vereyim size.

Bakın, hatırlayınız, Patriot’larla ilgili bizi ne kadar uğraştırdılar. Ben gidiyorum, diyorum ki Amerikalılara: “Alacağım.” 5 katı fiyat veriyor. Fiyattan da vazgeçtim. “Kardeşim, ben teknoloji paylaşımı istiyorum.” Vermiyor. Ben de nereden bulursam alırım. şimdi, Güney Kıbrıs’ta var, Yunanistan’da var, onlara bir şey olmuyor da ben alınca niye oluyor? Öbür taraftan -Eurosam mıydı?- Fransa’yla da yürütüyorum ama bizim istediğimiz şudur, kendi Hükümetlerimiz açısından söylüyorum: Tamam, fiyat falan önemli ama en çok arzu ettiğimiz şey şudur: Teknoloji paylaşımı. Ben bu teknolojiyi üretmek istiyorum kardeşim. Bana sıradan bir savunma tüketicisi gözüyle bakmayın, bana bir ortak olarak bakın. şu da şöyledir, açık ve net söylüyorum: Ben Türkiye Cumhuriyeti’nin bir ferdi olarak, bırakın siyasetçiyi, ben senden, müttetikimden Sig Sauer tabanca isteyeceğim, dandık bir tabanca, bana vermeyeceksin, öbür taraftan füze alırım kardeşim. Benim bu coğrafyada silaha ihtiyacım, kendimi koruyama ihtiyacım var. Ya Sig Sauer tabancayı vermemek, ne demek? Çok basit bir şey vardır. Bunu

en son Bulgaristan'da Avrupalılara söyledim: "Gelin, demokrasi için ölelim." dediğinizde Türkiye'ye en sırada masa ayırıyorsunuz "Yeriniz hazır." diyorsunuz. "Gelin, demokratik değerlerle birlik içinde beraber yaşayalım." Türkiye'ye diyorsunuz ki: "Rezervasyonumuz kalmadı." Şimdi, bunları göreceğiz.

Bir de şöyle bir şey oluyor tabii: Biz Avrupa-Rusya dengesi ve başka dengeler, Akdeniz dengesi, öteki dengeler, konuşmanın son bölümünde söylediğim şey oydu, bütün bu dengeleri doğru bir şekilde yaparak bu şeyi daha ciddi bir şekilde yürütmemizde çok büyük fayda var. Ama bu şu demek değil, OECD üyesiyiz, NATO'nun kurucusuyuz, Avrupa Konseyi'nin kurucusuyuz, tam adaylık müzakeresi yapıyoruz fakat şu sorunun cevabı yok. Ben Rusya'ya diyorum ki "Seninle hangi alanlarda somut iş birliği yapalım." Dün izledim basın toplantısını, sadece "savunma" demedi, 6 tane sektör saydı. Avrupalılara soruyorsun, hiçbir şey söylemiyor. Diyoruz ki: "Gümrük birliğini -basit bir şey söylüyoruz-güncelleylim." Yani aslında ısrar ettiğimiz taraf orasıdır. Ama ben ihtiyacımı karşılayacaksam da bunu bulurum. Diyorlar ki mesela: "Niye Rusya'yla çok yakınlaştınız?" Ben de basit bir şey söylüyorum: "Kusura bakmayın, darbe girişiminden sonra Türkiye'yi arayan ilk lider oysa biz ona teşekkür ederiz." Ama, tabii, biz tarihî perspektife sahip bir devletiz. Türkiye'nin hiçbir devletle tam bağımlı hâle gelecek bir angajmanın olmaması gerektiğini, dengeli ilişkiler kurması gerektiğini biliyoruz. Yani bu çerçevede de bunu yürütmeye çalışıyoruz. Bu özgürlük-güvenlik dengesi meselesine daha çok kafa yormamız da iç politikamız ve dış politikamız için fayda var diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Bugün Milliyetçi Hareket Partisi, Sayın Türkeş'in ölüm yıl dönümü nedeniyle katılmıyor. Onun için muhalefet görevini Sayın Salıcı'ya veriyoruz. Size birkaç soru sorma hakkı verebiliriz.

Buyurun.

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Şimdi, bu Varna Zirvesi'yle ilgili de bahsettiniz, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ile Yunanistan'ın doğal gaz yataklarıyla ilgili yaptığı iş, önemli bir şey, önemli bir meydan okuma. Türkiye'nin verdiği cevap da önemliydi fakat anlaşılıyor ki bu gerginlik devam edecek ve bu belki de boyutlanarak devam edecek. Kötü tarafı, Avrupa Birliği'nin ajandasına bunu sokmuş oldular ve Avrupa Birliği de bu konuyu gündemine aldı.

Şimdi, o perspektiften bakınca yani bu son Varna Zirvesi'ne kadar olan süreçten de bakınca orada sadece Türkiye, Yunanistan ve Güney Kıbrıs değil, aynı zamanda biraz daha aşağıya doğru indiğimiz zaman İsrail ve Filistin'i de etkileyecek, Lübnan'ı da etkileyen doğal gaz yatakları var, Doğu Akdeniz'deki doğal gaz yatakları. Şimdi, bununla ilgili, Türkiye'nin Güney Kıbrıs'ı engellemenin ötesinde ya da bizim oradaki egemenlik haklarımızı onların ihlal etmesinin ötesinde bir perspektifi var mı yani uzun vadeli bir perspektifi var mı? Çünkü bizim refahımız için de bölgenin refahı için de eğer doğru düzgün bir çözüme ulaşırsa önemli bir katkı sağlayacak noktalardan bir tanesi.

Bir diğeri, Avrupa Birliği kamuoyunda son birkaç yıldır çok ciddi bir Türkiye karşıtı kamuoyu oluşuyor. Bunlar bazen Hükümetlerin teşvikiyle oluyor, bazen hükümetlerinin teşvikinden bağımsız da yürüyor. Şimdi, bir yandan da Türkiye'de ciddi bir anti Amerikan ve anti Avrupa Birliği kamuoyu oluşuyor. Bunlar bizim bağımsız basınıımızın kalemleri vasıtasıyla oluşturuluyor -bu cümle tırnak içinde- bu nereye varacak? Yani hükümetler arasındaki sürtüşmeler ya da görüşmeler, diplomatlar arasındaki tartışmalar, bunlar bir yere kadar anlaşılabilir şeyler ama işin içine kamuoyları girdiği zaman manevra kabiliyetini çok zayıflatan bir noktaya geliyor. Ona da bir cevap verirseniz sevinirim.

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANİ ÖMER ÇELİK (Adana) – Şimdi, burada biliyorsunuz, bu Güney Kıbrıs'ın gaz arama faaliyeti, 3, 6, 9 numaralı, bizim bir tanesi kıta sahanlığıyla ilgili, ikincisi 3 numaralı bölge; 6-9 bölgeleri de Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin münhasır ekonomik bölgesiyle yaklaşıyor. Dolayısıyla buna karşı net bir tutum almamız uluslararası hukuka uygundur, bunda bir şey

yok. Tabii, burada bahsettiğiniz şeye daha detaylı olarak baktığımızda Mısır'la darbe sürecinden sonra yaşadığımız gerginlik sebebiyle, İsrail'le malum gerginlikler sebebiyle bu sefer şöyle bir şey oluyor: Güney Kıbrıs ve Yunanistan bundan faydalanıp İsrail'le ve şeyle ortaklıklar kuruyor o bölgede. Bizim şurada durmamız lazım bu aşamada: Yani yarın bu ilişkiler düzeler, yeni şeyler kurulur falan fakat bu gaz ve enerji meselesi rasyoneldir. İsrail gazının da diğer Mısır'daki çıkarılacak yani bu bölgeden çıkarılacak gazın Türkiye üzerinden Avrupa'ya dağıtılması perspektifine yoğun bir şekilde çalışmamız lazım. Şöyle bir şey var: Ne kadar çok enerji geçiş hatları üzerinde olursanız aslında istikrarınıza da katkı sağlıyor, hatta şu da söz konusudur: Türkiye'yi kurcalamaya çalışan devletler de enerji geçiş hatları ne kadar yoğunlaşırsa kendileri açısından bu kurcalama faaliyetinden o kadar vazgeçerler.

İkincisi: Türkiye üzerinden dağıtılması da Türkiye'yi gaz açısından, enerji açısından stratejik bir merkez hâline getirir. Dolayısıyla bununla ilgili çalışmalarını daha çok sunmak lazım, daha çok bu çalışmalara odaklanmak lazım. Bu devletlerle aranız iyi olur, kötü olur ama bu gaz meselesi rasyonel bir şekilde, yani enerji meseleleri kendi rasyonalitesi içinde işler. Eğer sizin kurduğunuz ve teklif ettiğiniz proje ve hat daha rantabls kuşkusuz onu değerlendirirler. Türkiye'nin şunu yaptığını da gördüler: Mesela Rusya'yla olan krizde siyasi kriz olduğu zaman gaz, enerji, ekonomi meselelerini paranteze alarak krizi yürüttüğümüzü, o konulara zarar vermemeye çalıştığımız görüldü. Yani Türkiye, herhangi bir, bazı devletlerin yaptığı gibi, onlarla bir siyasi kriz çıktığında "Gazı keserim, bilmem ne yaparım." enstrümanını kullanmayan, bunlara dikkat eden bir devlet. Örneğin, Suriye'yle en kötü zamanlarımızda bile suyu kesmedik, tabii, orada halkı cezalandırmak gibi bir tutum içerisinde olmamak için. Burada da bir perspektifimiz var. Yani Hükümet bu perspektifini koruyor, bu gazın, buradan çıkarılacak gazın geçiş noktası olmasında, Güney Kıbrıs'a söylediğimiz de o dur, "Gelin, beraber çıkaralım, iki kesimin de faydasına olsun." gibisinden. Onlar tipik Rum, Yunan şakasını bize tekrar yapmaya çalışıyorlar. "Biz çıkaralım, çözüm olursa sizinle paylaşırız." gibisinden. Bunu kabul etmemek lazım. Yani şunu gördük: Avrupa Birliğinin verdiği sözü tutmadığını, Avrupa Birliğinden her zaman yazılı taahhüt alınması gerektiğini. Bir kıymetiharbiyesi yoktur. Örneğin, bu Crans Montana görüşmelerinde, son Kıbrıs Zirvesi görüşmelerinde bizzat Mogherini bile bana söyledi: "Türk tarafı son derece yapıcıydı, Yunan tarafı ve özellikle Rum tarafı yüzünden bu çözüm gerçekleşmedi." dedi. Dolayısıyla bizim Bürgenstock'tan beri bir adım önde olma, kazan kazan formülü şeyimiz Crans Montana'da da altı çizilmiş bir şekilde kayda geçmiş oldu. Yani başlarına bir bela aldılar ve onların çözmesi gereken bir şey. Benim son katıldığım zirvede de bu konuyu açtılar "Türk Bakan ne diyor?" dediler. "Bizim önemli işlerimiz var. Yunan meselesiyle uğraşmıyorum." dedim. Çünkü bir mızıkçılığa dönmüş durumda o iş. Zaten bloke ediyor fasılları Rum Kesimi, zaten başka bir şey yapıyor ama karşımızdaki devletin yani Yunanistan'ın, hepimiz biliyorsunuz, bir rasyonalitesi yok yani Türk düşmanlığı çıkar, al; adamlar hayatta amaçsız kalırlar. Dolayısıyla bunun üzerinde aslında iç politikanın yönetildiği bir şey. Bu Hükümet de diğerleri de biliyor bunun böyle olmaması gerektiğini ama oradaki iç dinamiklere şey yapıyor. Mesela, hatırlayalım, Bürgenstock'tan sonra Kıbrıs referandumu olurken kilise çıktı "'Evet' vereni aforoz ederim." dedi. Bu kadar laik bir devlet falan da değil, bildiğiniz teokratik bir devlet bu şeyde. Yani bu gaz meselesinde de gövde gösterinde buluyorlar, kesinlikle şey yapamamak lazım. Orada bayrak gösteriyor zaten savaş gemileri. Burada yüzde 100 haklıyız ama buradan tabii, İsrail çıkaracak, Lübnan -münhasır ekonomik bölge var- çıkaracak. Bütün bunların Avrupa'ya akış hattı olmaya çalışıyoruz. Dün söylendi basın toplantısında da Türk akımı Karadeniz'in altından gelecek, Trakya'dan Avrupa'ya dağıtılacak. Benzer bir şekilde bu akım da Akdeniz'den yukarıya doğru kurulabilir.

Bu ikinci söylediğiniz şey çok tehlikeli. Artık, Türkiye karşıtlığı siyasetin konusu olmaktan çıktı, halklara mal edildi. Tabii, burada kendilerini bir kısır döngüye soktular, her gün siyasetçilere bunu deklare ettiler, halka bunu deklare ettiler, bunu siyaset yapmanın unsuru hâline getirdiler, şimdi de

geri adım atamıyorlar. Yani, mesela, düşünabiliyor musunuz, Türkiye lehine, Türkiye'nin faydasına olacak bir pozisyon almanın faydasına olduğunu düşünüyor bir Avrupa lideri, bunu kendi yapamıyor, başka bir Avrupa lideri üzerinden yaptırıyor çünkü kendi kendilerini böyle bir kısır döngüye soktular yani aşırı sağa teslim ettiler. Buna karşı ben mesela, işte, kendi şeyimde onu yapıyorum, yurt dışında entelektüelleri ve akademisyenleri bir araya getirerek bu konuların tartışılması, en azından bu kanaati oluşturanlar çerçevesinde. Ama basın meselesine tabii, daha çok eğilmemiz yapmamız gerekiyor.

Evet, doğrudur, Türkiye'de de anti Amerikanizm, anti Avrupa yükseliyor ama şöyle bir denklem var, bizim halkımız çok pratiktir, halka diyorsun ki: "Avrupa Birliğine tam üye olalım mı?" Yüzde 80'i "Olalım." diyor. "Peki, bizi alırlar mı?" diyorsun. Yüzde 80'i "Almazlar." diyor. Yani şimdi, anlamlı bir yaklaşım olsa... Çok çabuk kanaat değiştiriyor halkımız ve burada da son derece şey davranıyor yani ön yargılı davranmıyor. Bu, bizim açımızdan yönetilemeyecek bir mesele değil ama Avrupa açısından yönetilemeyecek bir mesele. Çünkü gördüğüm şu: Irkçılıkla ilgili, mezheplerle ilgili fay hatlarını yapıştırmış değil. O fay hatları sağlam duruyor, üzeri refahla ve diğer şeylerle örtülmüş durumda.

Şimdi, şöyle bir şey diyorduk bu ırkçılık yükselince: "Ya, Avrupa'da yeni ideolojik Berlin duvarları oluşuyor." Söyledik, söyledik, AFD Almanya'da koalisyon ortağı olunca Cumhurbaşkanı Steinmeier çıktı, bizim söylediğimizi bir sene sonra tekrar etti, "Farkında olmadığımız görünmez duvarlar oluşmuş. Bunlarla çok güçlü mücadele etmeliyiz." dedi. Bazen bunun yeterince farkında davranıyorlar, bazen bir öz güvenle "Halledebiliriz." diye düşünüyorlar. Ama onlar tehdidin yani Avrupa demokrasisine tehdidin Çin'den ve Rusya'dan geleceğini düşünürken tehdit dışarıdan gelmiyor şimdi, tehdit içeriden geliyor, bu ırkçılardan geliyor. Dolayısıyla, ırkçıların tek gıdası bu. Tabii buna ekonomik kriz eklendiği zaman, sığınmacı krizi eklendiği zaman başka bir tablo çıkıyor.

İlginç bir çalışma var. Bir ülkede diyelim ki 10 sığınmacı var, algıları ölçülüyor kamuoyunun, kamuoyu ise 10 milyon olduğunu zannediyor, 10 bin olduğunu zannediyor yani var olandan daha fazla tehdit gösteriliyor. Mesela, biz bunda duyarlı davrandık. Nasıl? İşte, biri birinin motosikletini almış, bir Suriyeli ile bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı kavga etmiş. Biz hemen bu bir ırkçı şeye dönüşmesin diye açıklamalar yapıp bunu hallediyoruz. Oradaysa bunu böyle Suriyeliye düşmanlık üretmek üzere propagandaya dönüştürme faaliyeti çok yüksek bir şekilde oluyor. Dolayısıyla Avrupa siyasetinin içine girdiği kısır döngüyle ilgili bir şey var. O yüzden işte merkez sağ, merkez soldaki çöküş. Burada elimizdeki enstrümanlar nedir? Birincisi, bu Parlamentolar arası ziyaret bu bakımdan önemlidir, parlamentolarda konuşma yapmak çok önemlidir yani işin aslını anlatmak açısından. Oradaki milletvekili seçim bölgesine gidiyor. Basın meselesi çok önemlidir. Dil meselesi yani kullanılan dilin şey yapması. Tabii, şey konusunda yeterli değiliz. Mesela elimizde keşke Al Jazeera gibi, BBC gibi bir kanal olsaydı. TRT World var, A News var, başka şeyler var. O kapasiteye erişmemiz lazım, o kapasite bizim açımızdan önemli. Mesela, Türkiye'deki birçok olayda "Türkiye'de şu oldu." deniyor, bütün dünyaya "flaş flaş" geçiyor bunlar ama o olayı çözüyorsun sen, ondan kimsenin haberi olmuyor, hafızada öbürü kalmış oluyor.

Anti Amerikanizm meselesi, Avrupa Birliği karşıtlığı bence kolay yönetebileceğimiz şeyler. Biz bunu birtakım ırkçı tepkilere, mezhepçi tepkilere dönüşmediği müddetçe -onda da hassasız zaten, gereken hassasiyeti gösteriyoruz- onu kolay idare edebileceğinizi düşünüyorum.

Tabii şöyle bir hata yaptılar: Bunları kurtaracak olan şey, bu bölgede demokrasiyi desteklemektir yani burada Arap devrimleriyle ilgili doğru bir duruş sergileyemediler.

Bu Tunus'ta Raşid El Gannuşi var, çok bilge bir adamdır, Raşid El Gannuşi bir gün bana anlattı, dedi ki: "Ben Amerikalılara -enteresan bir yaklaşım bu- Usame Bin Ladin nerede öldürüldü?" dedim." dedi. "Ya bunu niye soruyorsun Pakistan'da öldürüldü." dedi. "Ben de hayır, Pakistan'da öldürülmedi,

Usame Bin Ladin Tunus'ta öldürüldü.' dedim." dedi. "Dalga mı geçiyorsun? Pakistan'da öldürüldü, Tunus'la ne alakası var?" demişler. "Niye böyle söylediğimi anlatayım." demiş. "Usame Bin Ladin diyordu ki: 'Müslümanlar demokratik yollarla iktidara gelseler bile Batılılar darbe yaptırır, bunu engellerler. Buradan çıkışın tek yolu da cihat etmektir, savaşmaktır.' Ama biz Tunus'ta Müslümanlar olarak iktidara geldik, koalisyon kurduk ve bu süreci sürdürüyoruz. Usame Bin Ladin ideolojik olarak burada öldü.' dedim." dedi. Tabii, aradan zaman geçince ben Gannuşi'ye şunu dedim: "Artık, siz Batılılara şunu söyleyin: 'Vallahi işte aynı şey Mısır'da da yaşanıyordu fakat darbe yaptınız, Usame Bin Ladin yeniden dirildi. Bir daha nasıl öldüreceksiniz bakalım?'"

Belki diyorum, çok uğraştık ama bizim kongremize de gelmişti, o Arap devrimleri sırasında daha çok kapasite koyabilseydik keşke yani bu konularda yönlendirebilseydik. Daha doğrusu, Avrupa Birliği ve Batı'yla Arap devrimlerinin aktörleri arasında daha çok keşke diyalog ortamları oluşturabilseydik. Maalesef aynı şey olmadı. Cameron'ı –o zaman hatırlıyorum- Cumhurbaşkanımız uyardı, kalktı Mısır'a gitti, herkesle görüştü, İhvanla görüşmedi. Biz ama İhvanla da görüşüyorduk, Nasırcı denilen, daha sonra İran'a yaklaşan Hamdeen Sabahi'yle de görüşüyorduk, Amr Musa'yla da görüşüyorduk, bu önemli bir şeydi. Doğu Avrupa'da yaptıklarını ya da şimdi Balkanlarda yapmaya çalıştıkları pozitif şeyi bu tarafa yapamadılar. Tabii, bizim böyle bir şeyimiz de var, buna da bir kafa yormamız lazım yani buralarla Avrupa arasında doğru ilişkiler kurulması, doğru birtakım diyaloglar kurulmasıyla da ilgili.

İşte, Berat Bey, en baştaki şeyi onun için önemsiyorum, İslam İşbirliği Teşkilatı ve bu meselelerle ilgili şeyi.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Topal.

SERKAN TOPAL (Hatay) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan, Sayın Bakan.

Şimdi, Sayın Bakanımızın sunumunu da çok iyi dinledim, not da aldım, çok da soru var. Özellikle Avrupa konusundaki düşüncelerinize katılıyorum, çok da teorik anlamda, özellikle Avrupa'yla istikrarın önemli olduğu noktasında katılıyorum. Ancak şunu görüyoruz: Sizin az önce merkez sağ ırkçı kişilerin bize bakış açısını değerlendirdiğinizde bir an için konuşmada böyle düşündüm, hayal ettim acaba sol bir partinin bakanı mı diye düşüncelerinizi söylerken.

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANİ ÖMER ÇELİK (Adana) – Memleket için solculuk da yaparız, başka şey de yaparız.

SERKAN TOPAL (Hatay) – Şu konuya da katılıyorum: Kesinlikle Dışışleri Komisyonundaki bütün üyeler, iktidar, muhalefet mesele Türkiye olunca, mesele ülke olunca millî birlik ve beraberlik içerisinde en sağlıklı karar neyse ister burada ister dışarıda... Önemli olan odur, zaten muhalefetin de görevi budur. Ancak sizin az önceki söylemlerinize son on altı yıldır iktidarınızın gerek Avrupa'da gerek Orta Doğu'da gerek dış ülkelerdeki şu ana kadarki uygulamasında somut anlamda bir orantısızlık olduğunu görüyoruz yani teorikte iyi söylüyorsunuz ama uygulamada biz bunu göremiyoruz. Şöyle bir şey sorabilir miyiz ya da kabul edebilir misiniz: Burada bir başarısızlık var mı son on altı yıldır? Yani mesela, nereden başlayayım? Varna'daki toplantının Türkiye-AB ilişkilerinde bir ilerleme yapacağımı göremiyoruz. Siz görüyor musunuz? Özellikle, Türkiye-AB ilişkilerinin artık sadece mülteci mutabakatı çerçevesinde yürüdüğünü görüyoruz. Onun dışında bir ilerleme olduğunu da göremiyoruz. Hatta bu konuda çalışan uzmanlar artık, AB'ye tam üyelik konusunun zayıfladığını söylüyorlar. Bu konuda gerçik bir ilerleme de göremiyoruz.

2017 yılında Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi, Türkiye'yi siyasi denetime alma kararı almıştı hatırlıyorsanız. Tabii, Türkiye'nin bu denetimden ne zaman çıkacağını biz bilmiyoruz. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz?

17 Nisanda yayınlanacak olan Avrupa Komisyonu Türkiye Raporu'nun ülkemize sert eleştiriler içereceği konusunda duyular var. Bu konuda bir hazırlık var mı? Ayrıca, az önce bahsetmişiniz, Rusya'dan alacağımız S-400'ler için Türkiye'ye teknoloji transferi yapılacak mı?

Son olarak: Az önce dediğim gibi, teorikte, evet, güzel şeyler, doğru şeyler, biz de destekliyoruz ancak uygulamada gerçekten -son on altı yılın- özellikle ülkemizin dış ülkelerle olan ilişkilerinde yani -en son Rusya'yla biraz şey yapmaya başladık- Suriye'den tutun, Mısır'a, Arabistan'a kadar, Almanya, Amerika ve birçok ülkeyle şu anda maalesef bir sıkıntı var. Yani bunun dış ilişkilerde ciddi anlamda bir zafiyet olduğunu biz görebiliyoruz. Biz bundan memnuniyet duymuyoruz. Bakın, net söylüyorum, özellikle Suriye konusunda şu andaki durumdan memnuniyet duymuyoruz. Yani muhalefet olarak gerçekten biz ülkemizin her türlü konuda başarılı olmasını ve dış ilişkilerde bütün ülkelerle barış içerisinde bir ilişki kurmasını gerçekten istiyoruz. Bu konuda ne yapılması gerekiyorsa biz hazırız. Samimi bir şekilde bunu söylüyorum. Zaten bütün gezilerimizde biz her türlü tavrı ortaya koyuyoruz samimi bir şekilde.

OHAL konusunu zaten burada konuşmayacağım, bir an önce kaldırılması gerekiyor zaten.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, gerçekten yurt dışı resmî ziyaretlerine gittiğimizde muhalefet partilerimiz de heyetlerimizde yer alıyor. Burada biz en derin tartışmaları yapıyoruz. Çok sert görüşmeler de olduğu günlerimiz oluyor ama yurt dışındaki temaslarımızda bütün muhalefet temsilcileri gerçekten ülke değerlerine değer veren ve yurt dışında kol kırılır yen içinde anlayışı içinde hep destek oluyorlar. Onu da kayda geçirmek istedim.

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANI ÖMER ÇELİK (Adana) – Daha önce de ben ilk milletvekili olduğum zamanlarda NATO Parlamenterler Asamblesindeydim. Başka yerlerde de yani bu şeyin korunduğunu gördük. İstisnalar oldu ama onlar önemsiz şeyler yani anmaya değmeyen şeyler. Bu Komisyonun aktörlüğü tabii önemlidir. Ben öteden beri öyle düşünürüm. Hatta zaman zaman geçmiş zamanlarda, geçmiş yıllarda bu dışışleri komisyonlarının seyahatleri bilmem neleri, harcamaları, şunları bunları tartışma konusu olurdu. Bence en çok bütçe ayrılması gereken işler bunlardır dışarıda gördüğüm.

Başkan Bey'e de Sayın Bakanımıza da söyledim, burası, mesela bu Komisyon aslında genç arkadaşlar için büyük nimet. Yani burada çok sayıda kartvizit biriktirebilirler. Ben danışmanken danışman olan birisi şimdi Başbakan oldu, ötekisi bakan oldu, biri istihbarat başkanı oldu, şu oldu, bu oldu. Yurt dışında havamız iyidir, Ankara hariç. Burada çok şey de öğrenilebilir yani bir sürü deneyim sağlanabilir. Çok büyük bir okuldur aslında o bakımdan. Ben, mesela on beşe sene evvel bir yerde bir müzakere yaparken hatırladığım bir anekdot bugün bana yol gösteriyor mesela, çok kıymetli olduğunu düşünüyorum, orada bir şey yok.

Bu eleştirinin doğrudur, Türkiye-AB ilişkilerini sadece mali perspektife indirmeye çalışıyorlar, şiddetle buradan buna karşı çıkıyoruz. 18 Mart anlaşmasının tek unsuru mali değildir. Hatta, şöyle bir değerlendirme yaptık aramızda: Varna Zirvesi öncesinde ikinci yardım paketini açıklayarak sadece o konuyu konuşmaya bizi yönlendirmeye çalıştılar. Hayır, içinde bunun vize serbestisi var, fasılların açılması var, gümrük birliğinin güncellenmesi var, birçok konu var. Temel mesele şudur, söylediğimiz de şudur: “Bu paraya da ihtiyacımız yok kardeşim. Bu sizin kendi kredibiliteniz açısından önemlidir.” diyoruz. Burada esas olan, beraber çalışacaksak en önemli şey şudur yani şöyle bir cümle kurulmamalıdır: “Türkiye önemli bir stratejik ortaktır ve partnerdir.” Hayır, bu cümleyi kabul etmiyoruz, bu cümlelerin başına “Türkiye aday bir ülkedir.” diyeceksin önce, sonra diğerlerini söyleyeceksin. Bu konuda da uyarıyoruz, kendi içimizde de bir uyarı sistemimiz var. Son zamanlarda tabii ki enerji diyalogu, terörlere mücadele, ekonomik diyalog çok önemli ama sadece bunlara indirgenmiş bir Türkiye-AB ilişkisi bizim

için tehlikelidir, adaylığımızı destekleyecek şekilde bunlar tamamlayıcı unsurlardır, sadece komşuluk ilişkisine dönmemelidir. Bunu açık ve net bir şekilde de söylüyorum. Yani komşuluktan sorumlu komiser Hahn, yaptığı işin doğasına aykırı bir şekilde, Türkiye düşmanı bir adam. “Türkiye ile AB arasında iyi bir şey olacak.” diye kalp krizi geçirecek. Biz bu aday ülke olma meselesinin dışında bir statüyü kabul etmeyeceğimizi güçlü bir şekilde her yerde vurguluyoruz ve vurgulamamız gerekiyor, bu lazım.

Şu oldu, bakın: AKPM'nin siyasi denetime koyması falan... Bu el kaldıranlar niye el kaldırıyorlar, neden bahsetmiş oluyorlar? Burada çok basit bir şey söylüyorum: Türk Parlamentosu bombalanmış, bu AKPM'dekilerin ertesi gün gelip buradaki meslektaşlarıyla dayanışma göstermesi lazım. Ben bunu yüzlerine söyledim: “Hangi demokrasiden bahsediyorsunuz siz bana?” Yani çok da iyi oldu, Fransa'da Charlie Hebdo saldırısı olduğu zaman bütün dünya oraya gitti. Bu darbe girişiminden sonra Ankara'ya, İstanbul'a gelmeliydiler Juncker ve diğerleri başta olmak üzere ve bizimle dayanışma göstermeliydiler. Onlara söylediğim şey şu: “Şu kadar para harcayacaksınız terörle mücadele için DEAŞ'la ama diyorsunuz ki: ‘İdeolojik olarak yenmek için başka şeyler geliştirmemiz lazım.’” Eğer o darbe girişiminden sonra, çoğunluğu Müslüman olan bir ülkede demokrasiyi korumak için halkın yanına gelip Ankara'da dursaydınız, bir yürüyüş yapsaydınız burada, bu, DEAŞ gibi radikal örgütlere karşı en önemli şey olurdu. Yani o siyasi denetim kararının falan hiçbir ciddiyeti yok. Bunu size, ben de siz “Muhalefet olarak şey yapmıyoruz.” dediniz yani bir iktidar partisi mensubu olarak söyleyemiyordum, senin yapman gereken şeyi onlara söylüyorum. Önce benimle dayanışma içerisinde olmalı. Burada millet sokağa dökülmüş, demokrasi tarihinde olmayan bir şey. Bakın, dedim ki: “Utanın! Bir saygı duruşunda bulunmadınız Parlamentoda.” Bir tek bu bizim TOBB'la falan beraber yaptığımız Karma İstişare Komitesi var -bizim sivil toplum örgütleriyle onlar- bir tek orada saygı duruşuna davet edildi. Avrupa Parlamentosunun ve AKPM'nin saygı duruşunda bulunması lazım, oradaki arkadaşlarımızın hepsinin bunu dillendirmesi lazım “Utanın siz! Bu kadar insanımızı kaybetmişiz, insan bir dakikalık bir saygı duruşu yapar.” Demokrasi mücadelesinde senin siyasi denetim kararının benim için hiçbir ciddiyeti yok. Yani karşıımızdakilerin böyle çok fazla özgürlükçü bilmem ne, şu, bu, falan filan monoblok bir şekilde olduğunu da düşünmeyelim. Basit bir şey söyleyeyim size: Ben şimdi, isim de vereyim yani Schulz, adamları görüşüyorum, baş başa görüşüyoruz, bana diyor ki: “Türkiye’de çok önemli işler yaptınız. Ben, Erdoğan’ı iyi tanıyorum. Erdoğan büyük liderdir. Bu zor dönemin geçileceğine ve Erdoğan’ın bu reformları tekrar gerçekleştirileceğine inanıyorum. Benim bu konuda da kafamda bir şeyler var, Sayın Erdoğan’la da paylaşacağım. Lütfen, bunu da git, Sayın Erdoğan söyle.” “Peki.” Ben buraya geliyorum, televizyonu açıyorum bir gün sonra, bakıyorum Schulz konuşuyor. “Erdoğan bir diktatördür. Türkiye, Avrupa’dan uzaklaşmıştır.” Avrupa Parlamentosunun başındaki adam bu, böyle ikiye bölünmüş bir adam. Şimdi, bana desin ki mesela arkadaşlarımız, hakikaten söylüyorum “Şu muhataplar da...” Arkadaşlarımıza söylüyorum, yapmadığımız bir iş varsa, eksik yaptığımız bir iş varsa söyleyin, yapalım. Yani oturup beraber çalışmaz... Ayak basmadığımız bir yer varsa, görüşmediniz bir adam varsa söylesinler. Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi için utanç verici bir şeydir. Schulz’un ve AKPM Başkanının bir gün sonra buraya gelmesi lazım. İngiliz bakan nasıl geldi? Schulz dört ay sonra geldi. Cumhurbaşkanımız izletti ona nasıl bombalandığını, o telsiz konuşmalarını gösterdi. “Biz bunu böyle düşünemedik.” Düşün kardeşim, burada büyükelçin var.

Bakın, darbe girişimi başladı, ben dokuz-dokuz buçuk, o zaman Dönem Başkanı Slovakya’nın Dışışleri Bakanı Lajcak’ı aradım -şimdi, Birleşmiş Milletler Genel Sekreter Yardımcısı- dedim ki: “Böyle böyle bir şey oluyor Türkiye’de, hemen toplanın, destek veren Türkiye’ye.” Dedi ki: “ Biz Moğolistan’dayız, ASEAN toplantısında, hemen uyarıyorum.” Arkasından, İtalyan Başbakanı Gentiloni’yi -o zaman Dışışleri Bakanıydı- aradım, dedim ki: “Böyle bir şey oluyor, bize derhâl bir

açıklama yapın.” O sırada İstanbul’daydım, telefonu kaldırdım, dedim ki: “Bak, üstümden jetler uçuyor.” “Nasıl olabilir? Nasıl bir şey oluyor?” diyor bana. Anlatıyorum ona. Ne geldi açıklama? İlk günlük açıklama “Taraflara itidal tavsiye ediyoruz.” Ya, beni öldürmek isteyen katille bana itidal tavsiye ediyor. Sonra, biz güçlü bir tepki verince... Ha, o cümleyi ne zaman kurdu bunlar? Sisi darbe yapınca kurdular. İki üç gün sonra toparladılar. Diyor ki Juncker, orada da söyledi basın toplantısında: “Yeterince anlayamadık, destek veremedik.” Aradık kardeşim işte Moğolistan’daydınız.

Bu, Peter Altmaier var -şimdi Ekonomi Bakanı oldu, daha önce müsteşarı ve Federal Bakanıydı Merkel’in- o diyor ki: “Benim haberim oldu, ben gittim uyandırdım Merkel’i, Moğolistan’daydık biz.” Yani ben dokuzdan itibaren bir yandan televizyonlara bağlanıyorum, bir yandan onlarla görüşüyorum. Ne yaptılar? Aynen şunu yaptılar, size söyleyeyim ben: “Tipik bir üçüncü dünya ülkesidir, bakalım, kim kazanırsa biz onunla çalışırız.” Bunu gördük yani. Avrupa Birliği’nin bizim için en büyük hasleti nedir? En büyük hasleti şuydu: Türkiye’deki demokrasiyi desteklemesi zor bir anında, bilmem ne, bu coğrafyada. Onu da beceremediler, ellerine yüzlerine buluşturdular.

Yani şimdi, Avrupa Parlamentosunun aldığı kararın ne önemi var ya da AKPM’nin aldığı kararın? Bu açıdan söylüyorum. Şunu da söylüyorum, biz bunları didik didik okuyoruz -Volkan Bey zamanında da- kimisini çöpe attık kimisini bilmem ne. “Yararlanacağımız bir şey varsa alalım.” diyoruz, yararlanacağımız bir şey önerin bize. Mesela, nasıl bir şey önerin? Söyleyeyim: Ne oldu? Darbe girişiminden sonra geldi “Burası bir Avrupa ülkesidir, bir Avrupa demokrasisidir. Türkiye’nin yanındayız.” dedi Avrupa Konseyi Genel Sekreteri Jagland. Çok doğru bir duruş. Ondan sonra, oturduk konuşuyoruz, ediyoruz, “İşte bu gözaltı sürelerinin azaltılması, şunlar bunlar... Beraber çalışabilir miyiz?” “Tabii ki çalışırız.” Çalıştık, baktık, bize de uygun geliyor onun önerisi, bizim açımızdan da makul, beraber ilerledik. Buna kapalı değildik, kendisi de biliyor. “Bu davaların AİHM’e gitmemesi için bir mekanizma kurulması lazım.” İşte, OHAL Komisyonu, benzeri şeyler kuruldu.

Tabii, “dış politika” dediğimiz büyük bir alan. İyi kötü, buna bir şekilde şahit oldum, bazı şeylerin içinde bulundum. Bakın, Suriye konusunda çok açık yüreklilikle söylemek isterim size, çok büyük haksızlık yapılıyor. “O zaman ‘Esad’ diyordunuz, şimdi ‘Esed’ diyorsunuz.” Ya, o laf ile o laf arasında tarih akmış, dünya değişmişmiş. Bizim şöyle bir değerlendirmemiz oldu, açık yüreklilikle paylaşayım sizinle: 2005 yılında Hamas seçimleri kazanınca, biz burada parti içinde değerlendirmede dedik ki: “Yeni bir dalga geliyor.” Biz bu demokrasi dalgasını görüyorduk üç aşağı beş yukarı Orta Doğu’da. “Ne yapalım biz? Bu süreçlerin çatışmasız geçirilmesi için yakın diyalogla bunları önerelim.” Suriye’de de bunu yaptık. Halep’te yemek yeniyor, masada Esad var, Cumhurbaşkanı Başbakan olarak var, CNN’e çıkıp Türkiye’yi eleştiren danışmanı var Buseyna Şaban, ben varım, arkadaşlar var. Bizim Esad’a önerdiğimiz şuydu: Bir, siyasi yasakları kaldır, seçime git. Devlet Başkanı olarak kal ama bir hükümet seçilsin burada, bir geçiş dönemi aç. İkincisi, devlet reformu için biz sana heyet gönderelim. DPT’den de birkaç heyet gitti o arada. “Nasıl reform yapılacak?” diye beraber çalışalım. Şimdi, bu HDP’deki arkadaşlara söyledim: “Ya, sizin, Suriye’deki Kürtlerden haberiniz yokken -ben kulağımla duydum- Cumhurbaşkanı, Esad’a dedi ki: “Senin buradaki Kürtlerin hiçbir statüsü yok, vatandaş bile değiller, bunlara vatandaşlık ver.” Söylenen şey bu. Hatırlayın o zaman lütfen, Amerika Birleşik Devletleri ve diğerleri bize dediler ki: “Terörist devletle iş birliği yapıyorsunuz.” Uzun zaman eleştirdiler bizi. Sonra, müzakereler bir yere geldi, o sırada bizim DPT heyetleri gidip gelmeye başladı ve o sırada da bunlar John Kerry’i gönderdiler bu sefer, bizi eleştirdikleri noktada Kerry’i oraya gönderdiler, Suriye’yi ziyaret etti Kerry. Daha sonra, büyükelçilik açma şeyine başladılar. Bizim yaklaşımımız neydi? Dönüşerek bu sisteme adapte olsun. Esad da o zaman bunu olumlu karşıladı, DPT heyetleri, şunlar, bunlar. Gördüğümüz şudur: Çatışma bile yok ortada, ilk hareketler başlayınca o sözleri söyleyen adam gitti, tipik, babası, Hafız Esad gibi bir model geldi. O zaman başka analizler de yapıldı. Yani Mahir

Esad'ın 5'inci Kolordunun başında, işte onun müdahale ettiği, bilmem ne yaptılar. Takip ettik meseleyi. Bunun içinde şunu düşünüyorum: Hakikaten, muhalefetten bir arkadaşımızı, diyelim ki böyle bir şey söylüyor. Gidiyorum, koyuyorum önüme bu cümleyi "Ya, hakikaten ne yapabildik? Bu arkadaşın dediği doğru mudur?" diye ama yaşadık beraber, bunun içinde beraber evrildik ve gördük. En son dedi ki Beyefendi ona: "Bak, yarın önemli gösteriler olacak, halkı yatıştırarak bir şeyler söyle -ramazan ve cuma günü- bu büyümesin. Sen kalırsın işin başında, biraz bu şeylerle görüşürsün." "Tamam." dedi, bir ateş açtılar camiden çıkanlara, müthiş bir katliam. Şimdi, bu, böyle olmadı. Yani "Suriye" dediğimizde "Başarı mı, başarısızlık mı?" Suriye iyi olsun, Suriye başarılı olsun diye bunların hepsinin yapılmaya...

Şunu söylüyorum size Serkan Bey, o sırada kim iktidar olsaydı, bu süreçleri yürütseydi bu tepkileri verecekti, vermemek gibi bir çaresi yok orada. Binlerce insanı öldürüyor, sınırlarınıza geliyor. Bakın, Orta Doğu'da bütün örgütlerle görüşüyoruz, bütün devletlerle görüşüyoruz, bütün aktörlerle görüşüyoruz, Avrupa'da da aynı şekilde yapıyoruz. Eksik yaptığımız şey varsa... Tabii ki vardır. Ama burada tutup da bir günde böyle bir politika değişikliği olmadı. Arkadaşları bazen kürsüden izliyorum: "Dün böyle dedin, bugün böyle dedin." İyi de o sırada tarih aktı. Sait Halim Paşa'nın güzel bir lafı var: "Eğer, toplumsal tarih sürekli tekrür etseydi insanı açıklamak için sosyolojiye gerek kalmaz, zooloji yeterdi." diyor. Yani o sırada sosyoloji değişmiş, tarih akmış, çatışma eksenleri değişmiş, güç eksenleri değişmiş. Yani bunları bilgilendirme amacıyla da net bir şekilde paylaşıyorum.

Burada yapacağımız şey: "Başka türlü yönetilebilir miydi?" Mesela, tek tek ülkelerden... Ben de isterim Birleşik Arap Emirlikleri'yle iyi olsun ama işte adam çıkıyor WikiLeaks'te, başka yerde de Amerika'daki büyükelçilerine fon aktarmışlar "Sırf Türkiye aleyhine lobi yapsın." diye. Adam çıkıp bunu açıkça da söylüyor. Şerefine ve saygınlığına düşkün bir devlet buna tepki vermek zorundadır sonucu ne olursa olsun. Başka alanlarda da görüyorsunuz. Mesela, ne oldu? Varna Zirvesi'nde deselerdi ki onlar: "Açıyorum 23'üncü, 24'üncü fasılları. Şu konularda 23'üncü, 24'üncü fasılların gereklerini yerine getirmek için eylem planını Türkiye versin." Ertesi sabah verirdik. Yani karşımızda rasyonel muhataplar yok. Bunu da sürekli "haklıyız, haksız" diye demiyorum, bilgilendirme amacıyla söylüyorum. Orada bir sürü şey yaşandı, bu yaşananlar hepimizin gözünün önünde oldu. Entegrasyonu sağlamaya, istikrarı sağlamaya gayret ettik. Hiç kimse istemez topraklarının yanında bu şekilde çatışma olsun, başka bir şey olsun, şu olsun, bu olsun. Ne yapacaktınız mesela Irak'ta? Maliki'yle de iyi bir ilişki kurulmaya çalışıldı. Adamlı ilişkiyi iyi götürüyorsun, bir gün sonra adam uyanıyor, Sünni başkan yardımcısı, Sünni bakan evinin önüne tank dikmiş. Buna tepki vermeyecek miyiz biz? Ya da Kerkük meselesinde ve diğer meselelerdeki şeyi söylüyorum. Evet, şu olabilir: Dün iyi ilişkimiz olanla bugün kötü olabiliriz fakat değişen biz miyiz, o arada neler yaşanmış ve bu tepkiler verilmeyebilir miydi? Aynen şunu ifade etmek isterim size: O sırada siz benim yerine Avrupa Birliği Bakanı olsanız benimle ilgili eleştirdiğiniz şeylerin birçoğunu yapmak durumunda kalırdınız.

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – İhvan'ı yapmazdık. İhvan'ı bir dış politika malzemesi hâline getirip -önermiş olduğunuz- problemlerin çoğunun kaynağı hâline getirmezdik.

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANİ ÖMER ÇELİK (Adana) – Şundan dolayı, söyleyeyim size: İhvan'a verilen özel bir destek yok. Bunlara dedik ki: "Bakın, İhvan seçildi, seçimle iş başına geldi." Peki, Cameron gidiyor, niye İhvan'la görüşmüyor, diğerleriyle görüşüyor? 28 Şubat mantığı. Bu adam seçime girmiş mi? Girmiş. Şuna benzetiyorum ben: Hamas'ın seçime girmesine izin verilmiş, İsrail de izin vermiş, Amerika da. Hamas seçime girmiş, kazanmış, seçimi kazanınca veto ediyor. İhvan seçime girmiş mi? Girmiş. Kurallara uymuş mu? Uymuş, iktidar olmuş.

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – İhvan'ın ne yaptığı açısından değil, Türkiye'nin İhvan'la nasıl ilişki geliştirdiği açısından...

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANİ ÖMER ÇELİK (Adana) – Onu anlatıyorum işte, anlattım size. Bakın, ben o zamanlar Genel Başkan Yardımcısıydım ve dış politikadan sorumluydum. Biz, İhvan’la da ilişki geliştirdik, Amr Musa’yla da geliştirdik, Hamdeen Sabahi’yle de... Adam kazanmış. Hatta şunu da yaptık: İhvan’daki eksiklikleri görüp İhvan’dakileri buraya eğitime getirdik, çok eğitim verdik biz onlara “Bakın, şöyle yapın, böyle yapın.” diye. Bizim şeyimiz şuydu: İhvan seçimle gelmişse sen bunu başka saiklerle dışlama. Yani Türkiye’de 28 Şubatta yaşadığımızı ya da Gannuşi’nin biraz evvel verdiğim örnekte olduğunu şey yapma. Ha, şu var, şu konuda bize şu söylenmiştir, bazı ülkeler demiştir ki bize: “İhvan bizim için bir terör örgütüdür, biz bunu tehdit olarak görüyoruz.” Zaten bunu söyleyen ülkelerde seçim de yok. “Peki, o zaman şöyle bir şey yapalım. İhvan ile siz bir komisyon kurun. Sizden birtakım adamlar, İhvan’dan adamlar da otursun, bu komisyon çerçevesinde bu sorunları tartışın.” Şunu görmemiz lazım: İhvan eline silah almış mı? Almamış, silahlı bir örgüt değil, hiçbir yerde silahla ilgili bir şeyi yok. Hatta, bu darbe girişimi olduktan sonra Mısır’da “Tahrir” ve “Adeviye” diye meydanlar ikiye bölündü. O sırada bir çalışma yaptı bazıları, dışarıdan bir çalışma, İhvan’ın genç kanadını silahlandırıp... Biz uyardık “Sakın, meşruiyetinizi koruyun.” dedik. İhvan’a verilen destek, seçim kazanmış bir adama verilen destek. Gannuşi gitti, başka partilerle koalisyon yaptı.

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Sol partilerle koalisyon yaptı. Gannuşi verebileceğiniz en iyi örnek ve tek örnek, ikinci bir örnek yok. Gannuşi, İhvan’la ilişkisini kestğini açıkladı.

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANİ ÖMER ÇELİK (Adana) – Hayır, şunu söylüyorum size, diyorum ki... Tamam, o öyle yapabilir. Şimdi, bir şey soralım, basit bir şey soralım. Bir gün Arap devrimlerini konuşuruz, İhvan’a kesmedi, de...

Mursi’nin hukuk açısından, hakkaniyet açısından devrilmesinin gerekçesi nedir? Yok.

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Bu benim onayladığım bir şey değil.

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANİ ÖMER ÇELİK (Adana) – Yok, yok, ben size bir şey söylemiyorum, ben şimdi kendi kendime analiz yapıyorum.

Diyor ki: “Anayasayla ilgili şu kararı aldı.” Ya, anayasayla ilgili onun aldığı kararın 5 katı ters bir kararı Polonya aldı. Avrupa Komisyonu şimdi Polonya’yla aynı şeyi tartışıyor. Sorun neydi? Oranın dönüşümüne destek vermek. Sen, merkezî olanın ve seçimle iş başına gelmiş olanın dönüşümüne yardımcı olmazsan o zaman bu iş radikalizme doğru kayar. Radikalizmin önünü kapatmak için merkezde tutmak, şeyde tutmak meselesidir.

Keşke vakit olsa, başka zamanlarda inşallah, uzun uzun konuşuruz, İhvan’la ilgili konuları da konuşuruz.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, Komisyonumuz sizi sevdi, tekrar bekleyeceğiz.

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANİ ÖMER ÇELİK (Adana) – Estağfurullah.

Bu şeyde de teknik ayrıntısını çok bilmiyorum Serkan Bey, S400’lerle ilgili fakat hem fiyat hem de beraber teknoloji geliştirme konusunda bir şey yapılıyor. Türkiye bu savunma işlerine girdiği zaman buna çok önem veriyor, mühendislerimiz gitsin, orada yetişsin, onlar buraya gelsin, bu teknoloji paylaşımı şeyini kursun. Maalesef, müttefiklerimiz genelde “Sadece satalım.” özellikle Amerikalı firmalar böyle yapıyor. Ama şunu da unutmamamız lazım ki diğer alanlara baktığımızda, İngiltere’yle savaş uçağı geliştiriyoruz, başkalarıyla başka şeyler geliştiriyoruz.

Bu, PESCO mesco, falan filan bunlar hikâye işlerdir. Bir gün yemek yiyorduk, ben, Boris Johnson’a dedim ki: “Bunlar Avrupa ordusu kurabilir mi?” “Bilmiyorum ama şunu biliyorum: ‘Orduya hangi dilde emir verelim.’ diye bir beş sene tartışırlar.” dedi.

Bizim dikkat etmemiz gereken şey nedir? Bizi sığınmacı krizinde bir toplama kampı gibi, güvenlik meselelerinde bir askerî karargâh gibi iki unsura indirip de sadece bu iki unsurla ilgili ilişki kurmalarına müsaade etmememiz lazım. Ne diyorlar bize: “Türkiye çok kötü, Avrupa’dan uzaklaştı ama Türkiye’yle sığınmacı konusunda ve terörle mücadele konusunda yakın çalışmamız lazım.” Kardeşim, ben toplama kampı değilim, ben bir uçak gemisi değilim, ben son derece büyük bir ülkeyim dolayısıyla diğer konularda iş birliğin varsa bu konularda da iş birliğin var. Yani Avusturya “Avrupa Birliği üyeliğine karşıyım.” derse ben de seni NATO’da bloke ederim, terörle mücadeleyi bu işten ayrı tutmam. Komisyon olarak da bu şeyi yükseltelim. Bize yapılan bu muamelenin kabul edilmeyeceğini, zaten bunu ciddiye almadığımızı...

Sığınmacı krizinde, esasında bunlar “Fasıllar açılmayacak.” dediği zaman 18 Mart anlaşmasını iptal etmiş oldular. Biz aslında bu anlaşmayı yırtıp atabilirdik ama o zaman Akdeniz’de bu insanların tekrar ölüme gitmesi söz konusu olacak. İnsani sebeplerle yapmıyoruz bunu yoksa bu meseleyi görüyoruz. Ama şu vardır: Bir zamanlar şeyler vardı, biz öğrenciyken Ufuk Güldemir’in kitapları vardı “Çevik Kuvvetin Gölgesinde” diye. O zamanlar Türkiye’ye çizilen muamele, Türkiye bir uçak gemisidir sadece Batı’nın gözünde, NATO’nun güney kanadını korur, bir tampon bölgedir gibisinden. Bu, asla müsaade etmememiz gereken bir şey. Güvenlik meselelerinde ve sığınmacı meselesinde konuştuğumuz her işi ekonomik meselelerle, siyasi meselelerle kapsamlı bir ajandaya sokmak lazım.

Geçen bütçe görüşmelerinin son cümlesinde söylemiştim. Bana birisi demişti: “Dünya nereye gidiyor? Nasıl yapacağız?” diye. dedim ki: “İki Şehrin Hikâyesi romanının girişinde Charles Dickens şöyle bir şey söyler: ‘Umut baharıydı, umutsuzluk kışıydı; zamanların en iyisiydi, zamanların en kötüsüydü.’” Bu cümle kadar şu anda dünyayı açıklayan bir cümle yok. Yani hep beraber işimize bakalım. Bu zor türbülânsta Türkiye gemisini sağlıklı bir şekilde nasıl yzündürürüz? Herkesin aklına ihtiyaç var, herkesin görüşüne ihtiyaç var, eleştirileri de saygıyla karşılıyorz ama dedim: “Ben o süreçlerin hepsini yaşadım.” Sadece, Lübnan’a gittiğimizde 60 tane grupla görüştük ve ilk defa biz gittik hem Sünni bölgesinde Hariri’yle görüştük hem Şii bölgesine gidip Hizbullah’la görüştük, herkesle görüşerek... Bunlarda çok gayret sarf edildi fakat karşı karşıya bulunduğumuz aktörler, dünya, birtakım devletlerin müdahalesi bu analizlerde biraz görmezden geliniyor.

Başkanım, bitmiştir benim söyleyeceklerim.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, sanıyorum Meclisin açılışında bir yoklama sorunu olacak, izin verirsiniz 13.30 gibi kapatmayı planlıyoruz.

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANİ ÖMER ÇELİK (Adana) – Anlaşılıyor, daha fazla çay gelmeyecek, biz nöbete gidiyoruz.

BAŞKAN – Sayın Torun, buyurun.

CEMALETTİN KANİ TORUN (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Bakanım.

Bu, İhvan konusu gündeme gelince topa girmem farz oldu.

Arkadaşların İhvan alerjisini çok anlamış değilim. Bu konuda Avrupa Konseyinin de...

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANİ ÖMER ÇELİK (Adana) – Siz onlarla ihvansınız, “kardeş” demek ihvan.

CEMALETTİN KANİ TORUN (Bursa) – Evet, biliyorum.

Avrupa Konseyinde bu “Counter-Narrative Totalitarianism” diye bir rapor hazırlanıyor, bunu hazırlayan da İrlanda kökenli bir İngiliz milletvekili. Onun sunumunda da orada da konuştuk. Ben şunu söyledim: “Orta Doğu’da İŞİD ya da El Kaide benzeri terörist örgütlerin alternatifi... Siz, İhvan’ı

bu kadar yasaklarsanız, bugün mevcut durumda eğer İhvan yasaklarsa bunun alternatifi ancak El Kaide ve İŞİD olabilir çünkü bu bildiğiniz anlamda başka tür bir demokratik seküler, demokratik gelişim henüz daha Orta Doğu'da, özellikle bu Körfez ülkelerinde mevcut değil. Onun için de zaten Körfez'deki monarşiler İhvan'ı en büyük düşmanları görüyorlar büyük ölçüde tek alternatif İhvan olduğu için. İhvan'ı veya Orta Doğu'daki barışçı İslamcı hareketleri bu kadar bastırırsanız sonuçta ortaya çıkacak şey daha aşırı bir İŞİD'den başka bir şey olmayacaktır." Buna bir örnek verdim, burada da tekrarlamak istiyorum: Somali'de Eş Şebab'ın manevi lideri teslim olmuştu, onunla o dönemde yaptığımız bir görüşmede yapılan –hükümetinin gözetimindeydi- belli konularda ortak bir açıklama yapmasını kendisine önerdik yani Eş Şebab'ın faaliyetlerini reddeden. Orada söylediği ilginç bir şeyi vardı, dedi ki: "Ben anlıyorum senin ne demek istediğini." O günlerde de daha yeni darbe olmuştu Mısır'da. Dedi ki: "İhvan ne yaptı? Demokrasiyi kullandı, iktidara geldi. Ne oldu? Şu anda bütün Batı ülkeleri Sisi'nin arkasında. Dolayısıyla bizim silahtan başka çözümümüz yoktur." Bu anlamda, Türkiye'nin bu tavrı yani İhvan'ı, o türden barışçı hareketleri "promote" yapması bence doğru bir hareketti; aksi takdirde, ortaya çıkacak manzara daha kötü oluyor çünkü.

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANI ÖMER ÇELİK (Adana) – Bir örnek vereyim, bu önemli bir şey. 50 tane randevumuz var Mısır'da, gittik, Cumhurbaşkanımız dedi ki: "Mısır'da laik devlet görmek istiyorum."

OĞUZ KAAAN SALICI (İstanbul) – Şaşırdık zaten.

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANI ÖMER ÇELİK (Adana) – Yok, biz hep böyle yapıyoruz. Türkiye'de de laikliği savunuyoruz, laikçiliğe karşıyız, biliyorsunuz.

Randevunun 40 tanesi iptal oldu.

Arkadaşlar, bunları yazmayın.

Uzun uzun anlattık "Niye laiklik istiyoruz?" Bütün İslam dünyasında laiklik istiyoruz. Enteresandır, bu teze en çok kim destek verdi, biliyor musunuz? Halid Meşal, Hamas lideri. Siz daha iyi bilirsiniz, o kelimeyi bilmiyorum ben. Dedi ki: "Laiklik' deyince arkadaşlar yanlış anlıyor, 'almaniye" diyorlar, bu 'gâvurluk' demek, onun yerine ben 'siyasetimedeniye' diye bir kavram öneriyorum." Enteresan bir şey söyledi, dedi ki: "Laiklik en çok Müslümanlara lazım. Şii, Sünni'yle kavga ediyor, öbürü bilmem neyle kavga ediyor, falan." Şunu söylemek istiyorum: Devlet modeli açısından ve burada şunun gibi düşünelim -bunu daha çok tartışalım, aslında bunları İslamofobi bağlamında tartışmak lazım- Avrupalılara diyoruz ki: "Kardeşim, sen DİTİB'i yasaklarsan bu cemaatler radikallerin eline kalacak." Bizim düşmanımız DAEŞ'tir, Boko Haram'dır, El Kaide'dir. Bunlar bütün dergilerinde Cumhurbaşkanımızı hedef gösteriyor. Niye? Bir Avrupalı lider DAEŞ'e saldırsa, DAEŞ bunu ideolojik avantaja çevirir, hemen haçlı-hilal savaşı yapar ama Müslüman bir lider "DAEŞ Müslüman değildir." dediği zaman, ideolojik altyapısına dönük yani bir de Arap halklarında şeyi olan bir şey. Dolayısıyla bunu onlara da iyi anlatmamız lazım. Mesela, bakın, liseyi bitirdik, üniversiteye geldik, bir imam-hatip düşmanlığıdır gidiyor Ankara'da. Benim de hiç imam-hatipli bir arkadaşım olmamış tesadüfen yani imam-hatipte falan okumadığım için. O zaman bile şunu düşünüyordum: Askerlerin bir kısmıyla karşılaştığımızda "Ya, kardeşim, bakın, siz Türkiye'de halka doğru bir din eğitim vermezseniz..." Din eğitiminin Türkiye'de doğru verilmesi Türkiye'nin millî güvenliği için gereklidir. Niye bizde El Kaide, Hizbullah gibi birtakım terör örgütleri geniş taban bulamıyorlar, birtakım marjinaler haricinde? Şunun için söylüyorum, Orta Doğu'daki bu şeyi analiz ederken... Orada şöyle bir şey var, bir de şunu bilelim: O İhvan ile Orta Doğu'daki solcu arasında dinî hayat açısından nüans farkı var. Adam zaten aynı hayatı yaşıyor. Dolayısıyla oradaki adam diğerinden daha yobaz değil. Bir gün birisine dedim ki: "Sen solcusun. Sen niye hem İhvan'a karşısın hem de Sisi'ye karşısın?" Dedi ki: "Ben komünistim,

beş vakit namaz kılıyorum, hacca gidiyorum, İhvan bana hâlâ diyor ki: ‘Dindar ol.’ onun için ben karşıyım.” Tartışma bu şeyde. Kani Bey’in söylediği, bu tip... Yani şöyle bir şey yok, bunlar şöyle zannediyorlar: “Ben, İhvan’ı yasaklarsam İskandinav demokrasisi gelir.” Yok, demokrasi hattını İhvan üzerinden kuracaksın orada, onu teşvik edeceksin, oraya anayasa heyeti göndereceksin çünkü onun dışındakiler silahlı gruplar ve işte o Selefler. Dikkat edin, Sisi hafızdır. Sisi’nin yanında kim vardı Mursi’yi devirirken? El Nur Partisi lideri, Selefi var yani İhvan gittiği zaman Selefi geliyor.

Neyse başka zaman uzun konuşuruz. Ben de çok sevdim Komisyonunuzu.

BAŞKAN – Erkan Bey, buyurun.

ERKAN KANDEMİR (İstanbul) - Çok kısa bir soru olacak Sayın Bakan.

Şimdi, bir perspektif koydunuz, önümüzdeki on beş yirmi sene dünya güvenlik eksensli bir siyaset arenasını tartışacak ve gerginlikler bunun üzerinden şekillenecek. Son dönemde -bunu aklımızın bir kenarında tutarak soruyorum- bu göç meselesine Avrupa’nın alarm zillerinin çaldığını, olağanüstü tepki verdiğini gördük hep beraber. Acaba, göç meselesinin merkezine -zihinsel olarak cevabınız bizim de pozisyonumuzu almamız açısından kıymetli- bir güvenlik kaygısını, terörle ilişkilendirilen bir güvenlik kaygısını koyduğu için mi Avrupa bu kadar telaş ediyor? Sizin kanaatiniz ne Sayın Bakanım?

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANİ ÖMER ÇELİK (Adana) – Yani orada bir yabancı düşmanlığı var. Mesela Macaristan Başbakanı diyor ki açıkça: “Burası bir Hristiyan ülkesidir, Müslüman istemiyoruz. Macaristan’ın toplumsal dokusunu...” Başbakan söylüyor bunu, Avrupa Birliği lideri söylüyor yani. Hani güvenlik meselesi olsa sadece bu söylemlerin dışında yani sınırlarımızı koruyalım. Esasında şöyle bir şey var: Nasıl ki 1950’li yıllarda Türklerin Almanya’ya gitmesi genç iş gücüyle Avrupa’nın yeniden yapılanmasına yol açtı. Yaşlanan Avrupa nüfusu karşısında göçü bir avantaja dönüştürebilirlerdi. Kafayı çalıştıramadılar orada. Niye? Bu yabancı düşmanlığı yüzünden. Çünkü sadece güvenlik meselesiyle ilgili mesele olsaydı mesela bugün açıkça söyleyelim yani bu dün bizim büyükelçi söylemiş, güzel söylemiş. “Afrin’deki terörle mücadelelerimizden sonra biz sadece Kobani olaylarında bir günde 100 bin Kürt kardeşimizi Türkiye’ye aldık, hadi buyurun, alın bakalım bu kadar meraklısınız.” diye. O değil. Toplumsal dokuda yani bakın en çok özgürlükten bahseden kişi Paris Belediye Başkanıdır. Paris Belediye Başkanı kampların etrafına işte bu bahsettiğim kayaları, köprülerin altına kayaları dizdi ki mülteciler burada barınmasın diye ve Paris’te genç üniversite öğrencileri mültecilere çorba dağıtıyorlar diye tutuklandılar. Güvenlik kaygısı belki resmî otoriterlerde olabilir. Esas mesele yani o tahterevallı gibi göç meselesiyle karşı karşıya kaldıkça aşırı sağ meselesi yükseliyor çünkü kendi kendilerini zehirleyen bir şey çıkardılar. Bizzat afişler var Paris’te ve diğer yerlerde. Mültecilerin afişlerini asarak bazı siyasi partiler “Bunları istemiyoruz.” diye yazdı. Paris gibi bir yerde bu ırkçı şey yapılıyor o çerçevede. Dolayısıyla burada da şunu görüyoruz. Ben hep şunu söyledim. Bizde mesela ırkçılık tabanda yoktur. Diyelim ki zaman zaman geçmişte Türkiye’de bazı entelektüellerde, bazı siyasilerde, vesaire bu tip üsluplar kullanılmıştır ama tabana inmemiştir. Avrupa’da ise görüyorsunuz ki bu tabandan yukarı giden bir ırkçılık var. Yani hâlâ o fay hatları korunuyor ve mülteci gördüğü zaman... Mesela şimdi Sarkozy’nin neresinin Hristiyanlık’la bir ilgisi olabilir ki? Sarkozy, Hristiyan kimliğini korumaktan bahsediyor mültecilere karşı. Sarkozy’nin ne dindarlığı olabilir ki? Yani böyle bir tartışma var. Tabii refaktan pay verme meselesi onlar için çok önemli bir haslet. Zannediyorum ırkçılık, refah korkusu, daha sonra güvenlik gelir diye bir tespitte bulunuyorum. Görebildiğim odur.

BAŞKAN – Sayın Salıcı, size son sözü veriyorum.

Buyurun.

OĞUZ KAN SALICI (İstanbul) – Katkı zaten.

Şimdi, biz bu İhvan meselesinde anlaşıyoruz. Şundan dolayı anlaşıyoruz: Ben ihvanı ideolojik kardeşim olarak görmüyorum, düşmanım olarak da görmüyorum. Namaz kılp kılmaması benim için önemli değil. Müslüman olup olmaması da benim için önemli değil. Ben onu siyasi bir varlık olarak görüyorum. İtirazım şuna: Türkiye Cumhuriyeti'nin dış politikasının önemli bir ekseninin ihvanlaşmasına itiraz ediyorum. İhvan'la görüşülmeli... Tabi ki görüşülmeli. Bütün siyasi aktörlerle görüşmeli. İşte Sayın Bakan söyledi: İşte "İptal oldu, görüşüldü." Şii unsurlarla da görüşülmeli, başka kesimlerle de görüşülmeli. İhvan'ın önemli ve tek bir dış politika aktörü, alanı Türkiye'nin farklı ülkeler olarak görülmesine itirazım var. Yoksa namaz kılmış, hacca gitmiş, komünistlerle barışmış, kavga etmiş, onların problemi.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – İhvanlaşmadan kastınızı açar mısınız? İhvanlaşma derken...

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – "İhvanlaşma" demedim.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Türkiye'deki İhvanlaşmadan filan bahsettiniz.

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Hayır, dış politikanın ihvanlaşmasından bahsettim. Yani İhvan çerçevesi içinde hareket etmesinden bahsettim. Türkiye'deki ihvanlaşmadan... Yani "Türkiye'de ihvanlaşma" demedim. Türkiye'de ciddi bir başka şey var, onu başka bir zaman konuşuyoruz. Şimdi süremiz tükendi.

BAŞKAN - Sayın Bakanım, öncelikle çok teşekkür ediyoruz, katılımınızla gerçekten çok önemli ve verimli bir toplantı gerçekleştirdik Dışışleri Komisyonumuzda geniş bir yer yelpazede.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Geniş bir yelpazede Avrupa'yla başlayıp ihvanla bitirdik Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Olması gereken genişliğe de daha ulaşmadık. Sayın Bakan, tekrar geldiğinde daha da geniş bir platformda değerlendireceğiz.

Sayın Bakanımıza, katkıda bulunan tüm üyelerimize teşekkürlerimi sunuyorum.

Şayet sizler tarafından gündeme getirilecek ilave bir husus yoksa Dışışleri Komisyonunun 26'ncı Yasama Dönemi Üçüncü Yasama Yılı 8'inci toplantısını kapatıyorum.

Bir sonraki toplantımızı Dışışleri Komisyonumuzun gerek yurt dışı temasları gerek konuk edeceğimiz dışışleri komisyon heyetleri nedeniyle 2 Mayıs 2018 tarihinde saat 11.00'de yapmayı planlıyoruz.

Tekrar teşekkür ederim.

Kapanma Saati: 13.35

